
BIBLIOTECA · DEL · DUQUE · DE · OSUNA

DOCTORIS
D. ANDREÆ
DE PITILLAS,
ET RVESGA
CORDVBENSIS
APPENDIX
Ad Cap. Vlt. Lib. 3.
HISTORIÆ ÆGIDIANÆ.

DVCIT ET DVCITVR.
INVENIET AVT FACIET.
AVE
MAR
P

✠

D. ANDREÆ DE PITILLAS, ET RVESGA CORDVBENSIS:

Sacræ Paginæ Doctoris, in Salmanticensi Lycæo Philosophiæ iam Publici Lectoris;

Ad præsensque in Bononiensi Archigymnasio Cathedræ Sacræ Theologiæ Scholasticæ Primarij Professoris,

Tribunalis S. Officij Inquisitionis Bononiæ Qualificatoris, nec non Sacri Collegij Maioris Sancti Clementis Hispanorum Rectoris.

APPENDIX

Ad Cap. Vlt. Lib. 3.

HISTORIÆ ÆGIDIANÆ,

Siue de Rebus gestis, Belloq; in Italia administrato ab Eminentiss. ac Reuerendiss. D.

D. ÆGIDIO S. R. E. CARD. ALBORNOTIO.

Bononiæ, Typis Iacobi Montij. 1678. Superiorum permissu.

Eminentiſs. ac Reuerendiſs. Principi D. ac ſemper D. meo

D. LVDOVICO EMANVELI FERNANDEZ, ET GVZMAN

S. R. E. Tit. S. Sabinę Presbytero Cardinali

PORTVCARRERIO

Archiepiſcopo Toletano, Hiſpaniarum Primati, ac Protectori, Magno Regni Caſtellę Cancellario, à Conſilijs Status Maieſtatis Catholicæ D. D. CAROLI SECVNDI, Eiuſque apud Sanctiſs. D. noſtrum D. Innocentium PP. XI. Extraordinario Oratori, nuperq; Vtriuſq; Sicilię Pro Regi, atque Capitaneo Generali, Mariſque Generali Tenenti, &c.

ῆς, αἰσχυντίας rubellæ (Eminentiſsime, ac Reuerendiſsime Princeps) Syluifraga haud forem immunis nota, ſi Cui hanc, licet tenuiſ-

tenuiſsimam delitioſæ lucubrationis Opellam Dicandam? multiuaga cogitaſſem mente; immenſis obligationibus ἐτωμὲ ab Altipotenti, Benigniſsimaque tua Protectione ἀφθόνως introſpiciens cumulatum; vt & Herculeis pręditum me humeris affirmare poteram; te dummodo Purpuratum Atlantem ingentium ipſis fauorum Sydereum ſuperponentem Cœlum Uniuerſus Orbis indigitat.

Quibus permagnis Beneficijs, Prępotentiſque tuæ merę liberalitatis Gratijs.

O vti-

O vtinam vt vellem possem pariterq; referre!
Velle quidem possum, posse negatur idem.
Ora licet tribuas multiplicata mihi. Ouid. in Ibim.

At ne soporiferas lethes lymphas dicar hausisse, Tertiam Direę Belluę decliuem effugiam Sphæram; quoniam

Nil homine terra peius ingrato creat. Auson. Ep. 132.

Ast dummodo Alcideos humeros ad tuæ Altæ Protectionis implorandos, recipiendosq; mecum ipse considero effectus; haud absme vires ad referendum cogito Pygmeas; etiamsi *Minimi, quod non exigua Paruitatis* particulæ de congruo in-

ſpiciatur conditio. Alcidaliæ iam tibi χάριτες.

Virgil. 2. AEneid. *Perſoluant grates dignas, & præmia reddant.*

Ipſum popoſcit Opuſculum de Celſo Nobilitatis Archetypo; Virtutum fulgentiſsimo Speculo; Scientiarũ Vaſtiſsimo Emporio, Sabinenſi Epiſcopo, Toletano Archiepiſcopo Hiſpaniarum Primate, ac Splendore, Magno Regni Caſtellæ Cancellario, Regiſq; Alphonſi Conſiliario, Maioriq; Capellano, Purpurato Heroe, Italiæ Generali Pontificis Vicario, Regijs Legationibus inſignito

Ty-

Tyrannorum Malleo, Ecclesiastici Status Restauratore, Meo Protoparente, ac Domino D. Ægidio Albornotio Tractans; vt te Regali fulgentem Sanguine, Cœlestibus quoad *Non Plus Vltra* præditum Virtutibus, Palladio enutritum Nectare, è cerebroque creditum Iouis Creatum, Lycęorum Admirationem, Toletanũ Antistitem Hispaniarum Primatem, ac Protectorem, Purpuratum Alcidem, Sabinensem referentem Coruscantem Dignitatem; Inuictissimo D. D.

 no-

noſtro D. CAROLO HISPANIARVM MONARCHÆ SECVNDO Perduellium Domitorem; Vtriuſq; Siciliæ Regalem Locumtenentem; Iberici Patrimonij Recuperatorem, Regni Caſtellæ Supremum Cancellarium à Conſilijs Status CAROLI SECVNDI, eiuſq; Maiorem Capellanum, Maxima ad Summum Pontificem Legatione Honeſtatum, meum Protectorem, ac D. D. LVDOVICVM PORTVCARRERIVM, ità Ægidij propriè

refe-

referentem Iconem obſequioſiſsimè (vti facio) deprecarer, id ſolita tua accipere Benignitate haud dedigneris: Et ſiquidem Condignè.

Purpura te fælix, te colit omnis honos. Marcial. Ep. 8.

Prouidum (Purpurate Princeps) Pythagoricum præſenti rear occaſione ſequi Conſilium; nam

Nec bona, voce mea, poterunt tua cuncta referri. Ouid. in Ibim.

Accipe igitur (clementiſsime Pater) exiguam præſentem Opellam, non quia meam; Teſte namque Quintiliano *Dari nequit, quod debetur*, verùm vti obſequentiſsimi Quintil. declam. 306.

tiſsimi Animi, debitæq; Clientelæ, ſi non Phaethontidem partum, Repentinum Abortum: Nec dedigneris (obſecro) ſi tuæ immenſæ Benignitatis experimento confiſus, & alias literarias lucubratiunculas tuæ altæ protectionis munimine roborare ſummopere anhelem.

Deum enixè deprecor (Purpurate Heros) tuam Eminentiſsimam, ac Reuerendiſsimam Perſonam Maiori cum incremento quàmdiutiſsimè conſeruet, vt & Chriſtianitas ambit; egoque cupio; faxit De-

us

us illius, meaque quàmcitius inpleantur vota. Vale.

Ex Camera Rectorali huius Collegij Maioris Diui Clementis Hispanorum Bononiæ; Idibus Septembris Anni MDCLXXVIII.

Emin. Vestræ Reuerendiss.

Humilissimus, ac Deuotiss. Cliens

D. Andreas de Pitillas, & Ruesga.

In Laudem Illuſtriſs. D. Authoris

D. ANDREÆ DE PITILLAS, ET RVESGA

Huius Colleg:j Maioris moderni Rectoris dignissimi, &c.

EPIGRAMMA.

QVam bene præſentis conciuem vendicat Author
Codicis? ingenuè pagina nulla tacet.

Quam bene facundæ deducit fila Mineruæ
Docta? ſatis pulchre pagina quæque docet.

Quam bene ſecernit perpriſci temporis Annos?
Compago veræ denotat hiſtoriæ.

Quam bene ſit pollens, in vtraque Parte ſecurus?
Vt valet ingenio, non minus arte valet:

Accipe, quem laudes, & proprio, candide Lector,
Suffragio merito, quem tueare, tenes.

D. Ioannes King I.V. ac S. Theol. Doctor, Decanus Oſſorien. ac dicti Collegij Sacellanus.

Præ-

Præfatio ad Lectorem.

On ibo (amantiſſime Lector) *longius, quia breuis eſt aſſertio Veritatis*. Breuiſſimam hanc Hiſt. Ægid. Appendicem benignè examinandam tibi toto corde præſento; cauſam opuſculi huius conſcriptionis facillimè penetrabis, ſi prę̨fatas Hiſtorias, vnum vltra ſę̨culum Ioannis Geneſij de Sepulbeda nomine prælo datas, continuòq; euulgatas perlegiſti, erroremq; in Lib 3 Cap Vlt. notaſti: Cumq; Innocentẽ ab aliquorũ dicterijs Cordubenſem (vt ipſe ſuis fuit teſtatus ſcriptis, reuera Putalbanum) Sepulbedam ſæpe ſæpius conſideraſſem, haud à re alienum iudicaui, vt Cordubenſis Sodalis Conciuem ab impoſturis vindicaret Conſodalem: tum ob prædicti Cap correctionem, tum etiam, vt qui per ita longę̨uũ tempus ſic diffuſum inſpexere errorẽ; tantum virum à cõcepta fallacię̨ ſuſpicione omnino abſolutũ declarent, abſq; tardę̨ vindicationis obice; nam vt Batillus refert, *Simmachus l. 7. Ep. 16.*

Sic tandem inſontes Nemeſis diuina redundans
Maiori in pœnam fænore tarda venit. *Batill. Embl. 143.*

Rectè Lipſius aiebat *nil in terra præter Innocentiam ſecurius*; ideoque licèt per viginti vltra centum Annorum interuallum innocuè meus Sepulbeda tot acceperit obiurgantium dicteria; triumphans ipſius innocentia in præſentiarum palam ſe exhibet, & rectè equidem Lucianus. *Lipſius l. 2. cap. 4.* *Lucianus Epigr. in Fœlicit.*

Si non delinques, tibi Dij hominesque fauebunt;
Præſtabunt faciles quæq; precatus eris.

Deum, propriamq; teſtor conſcientiam, vt mea mens

 Sepul-

Sepulbedæ vindictam, Veritatisq; ostensionem solummodo habuit scopum; non alicuius offensionem quantumuis minimam, & licèt Camerinus sit opinionis, quòd

Camerinus 35. cen. 2.

Et sæpe est magnis vltio gratis viris.

Immunis ab ipsius euado sententia, mihi simili denegato epitheto, Diuiq; Saluiani adhæreo, in hac siquidem opella. *Veritas magis quàm offensa cogitanda est, dicam, & semper dicam.* Nec mirere, si parùm melleis alloquar verbis. *Modis namque omnibus tenenda Veritas, vt quod in re est, hoc & in verbis sit; quæ in se dulcedinem habent dulcia; quæ amaritudinem amara dicantur;* idem testatur Sanctus.

S. Saluianus de Gubernat. Dei. Idem l. 8. de Prou. Diuina.]

Halicarnas. c. 2. ep. ad Ameū de ætat. & script. Demost.

Nimis curiosam authorum scrutationē haud damnabis, nam vt Halicarnasæus loquebatur, *in veritatis inuestigatione plurimum semper operæ ponendum censui.*

Rufinus Aquilei: in expos. Symbol. Apostol.

Sed ne te (Doctissime Lector) tædio afficiam, solummodo certiorem facio, vt quamuis *Non me latet sententia illa Sapientum, quæ probè admodum dicit, quod de Deo dicere etiam vera, periculosum est;* tua attamen benignitate confisus torpentem omnem excutio timorem; & dummodo pro meo Sepulbeda cum Ouidio profero

Ouid. lib. 4. Fast.

Conscia mens recti famæ mendatia ridet;
Sed nos in vitium credula turba sumus.

Confidenter expecto tuam pro eodem sonoram Harmoniam Camerarij verbis fundatam, scilicet;

Camerarius 69. cap. 4.

Ambulat, en, medios Salamandra illæsa per ignes:
Nempe illæsa manet semper & integritas.

Viue fœlix.

Emi-

Eminentiſs. ac Reuerendiſs. Principi D.
Domino meo

D. LVDOVICO EMANVELI FERNANDEZ, ET GVZMAN

S. R. E. Presbyt. Cardinali

PORTVCARRERIO

D. ANDREAS DE PITILLAS, ET RVESGA

Plaudebat.

Βραδυγλώσσῳ
Ibero Cordubæ Nato, Philonide indoctiori
Sceptrigeri cerebro creata Iouis
Succurre
Hiantæo aſſociata Choro
Phœbeo ſanguine iuncto
Τριτογένεια.
Ἤδη γὰρ
Panomphæus Altitonans, Phlegethontæus Summanus,
Salſipotens Princeps, Argiua Feronia;
Circumuolitabiles Auras, Omnicremos Spiritus,
Tumeſcentes Lymphas, Omniferam Matrem
Ad
Vraniæ Aſtreantis dulciloquos nutus,
Viuidam, inhalitantemque attentionem,
Tardigrado, necnon conſcripto motu,
Altè obſecranteis
Auſcultandos, Acclamandos,
Venerandos, Celebrandos
Pulſa mora

Inuitare; Congregare.

Hærent

Regali Armento, Pulchri Laomedontidis,
Cœlite Metamorphosi Haud latrabili
Spreta, Mutatione,
Phœnicio Agenore creata Regia Coniux
Εὐρώπη. Ἀσία.
Torua feritate, amariſque Votiuis onuſta muneribus
Calamis impleta Pharetra dimiſſis Auripotens ſubdita
Alacris Phœbo
Λιβύη. Ἀμερική.

Ἐπειδὴ

LVDOVICI PORTVCARRERII

Nomen Omen
Gaudioſum Prodigioſum
A' me prolatum, Ipſis demonſtratum

Adeſt.

Omnia ὁπότε PORTVCARRERIVM
Enuntiaui: Suſcitaui.

Namque tuum nomen rerum eſt menſura tuarum.

οὐκ ἤδη

Clariſſimæ tuæ Proſapiæ

ἀδιάκριτον ἐπάξω ὑπόμνημα.

ὅτι

Primæuorum Gothorum clariſſima ſtirpe,
Regioque ducere coniuncto Sanguine
Gemmatum proculdubio Genus;
Dumque
Illuſtriſſimis, ac Excellentiſſimis Dominis
D. Ludouico Fernandez Portucarrerio
Comite de Palma, Marchione Montium Clarium,
De Caſtiluaiuela, & Almenara;
Domina, Domina mea
Domina Eleonora Guzmana
Marchionibus de la Algaua,
Comitibus de Theba, & Ardales
Genita,

Pri-

Primam Hiſpanicam Nobilitatem Referentibus
Creatum
Agnoſcimus.
Nec mirum,
Si tam fulgenti ſplendore, proprijſque excelſis virtutibus
Excellentiſſimarum Dominarum mearum
Agnetis, & Auguſtinæ
Sororum tuarum
Hymenæi inſigniri fœdere Hiſpanicorum Magnatum
Florens ambiret iuuenta;
Procalique Glorioſæ Ambitionis Certamine

Primæ,	Secundæ

Excellentiſsimi Domini

Marchio de Belcarrota,	Marchio de Vrani
Pancarpiam,	Oleaginam

Triumphantes accingerent?
Ο'υ τὴν τῶν σῶν προπατόρων μνήμην
Ε'
Papauereis lethes ſuſcitabo lymphis;
ἐπὶ

Rodericum,	Pelagium,
Alphonſos,	Ordonios,
Raymiros,	Sanctios,
Veremundos,	Ferdinandos,
Henricos,	Ioannes,
Philippos,	Carolos,

Hiſpaniarum Clariſſimos Monarchas
ὀυ μόνως
Afrorum in fumo turpi feritatis opacæ
Cantabriæ indomitæ caſtas ſcrutando latebras;
ἀλλά καὶ
Excelſo Serto tam libertatis amœnæ
Laurigeros inter refouendo Caſtra Triumphos.
ἀυτὸς
Indiuiduos Comites
Fidæ amicitiæ indelebili charactere inſignitos
Declarare, Publicare

Inſpicimus.

Quorum

Auricomas inter ſublimia Stemmata Stellas;

Atque Diaphaneas ſplendore micantia Turres,

τοῦ ςριθίως πάσης τῆς Οἰκουμένης ὀλιγωρηθέντος Κύκλου;

Miramur. Veneramur.

Τί τὸ ξένον;

Si tam Polycletarum ſubſtantiarum

ταῦτα

Α, καὶ Ω

Appellentur.

ἐπείπερ

Cornigera Dea, ☽ Noctilucaque Diana

ὀυχὶ

Lathmici Herois perdita Amaſia,

ὅτε

Phœbeia amplius tectiuaga felis,

μᾶλλον δὲ

Altipotentis, Maioriſque Luminaris pediſequa fida,

Vertice Titanis Monſtri, Caudaque repulſis.

Ineclipſabilia Referente

Lumina, Limina,

σετηρημένου τῷ ἡμετέρῳ ἐν τῷ διανοεῖν τρόπου

Iactantur. Gloriantur.

In ſuperna immobilique Empyria

ΤΡΙΑΔΟΣ

ὀυχ ὁ Παράκλητος, ἀλλ' ὁ Γεννητὸς

Redemptiuum Adorandæ ✠ exaltat Vexillum.

ὅπου

Cœleſtis Παράνυμφος adeſt,

ὅστις,

Infandæ captiuitatis ἐκ πλείσου χρόνου optatam excuſsionem

AVE MARIA GRATIA PLENA

Orbi Glomerabili Gaudio Garamantide

Indixit. Prædixit.

Mediaque Φλογοφόρος Titan

Cœtu comitatus Numinum

Æthio-

Æthiopeia. Philœneia
Expleta Clade,
Hoſtilibus alacer onuſta ſpolijs
Auxiliaria exhibet ſigna.
Ipſorum
ἵνα μόνως
Excellentiſsimum D. D. Petrum Portucarrerium
Ducum Aſcalonorum Inclita deſcendentem Domo,
Initiumque Villænouæ Marchionibus referentem;
Virum
Æmulabili Gloria Somnifera Memoria
Verè Dignum, Verè Indignum
Soporifero haud trutinabo Puluere;
ἐπειδὴ
Catholico Ferdinando viam mortalitatis ingreſſo
A' Celſo Eccleſiæ Oraculo datum
Præpotentem, Supremumque Diui Iacobi
Magiſtrum
Ἱσπανία Λιβύη
Gaudio beato Odio impacato
Tutantem Infeſtantem
Perſenſit.
ὅδε
Palladiæ σοφίας, qua Lycæorum Atlantes
Septem Argiua ſpreta Pube
Te Vnum
Sapientem Docentem
Veridicè Mirificè
Fatentur. Verentur.
Τὸν Ἀριστοφάνου, καὶ Κλεάνθου λύχνον
ὁ Καθολικὸς θρυλλεῖ κύκλος.
Cùm
Euidentia ſuadeat, demonſtrationem ſilebo.
ὧν
Æmulabilium virtutum Summa, quibus te
ΤΡΙΑ'Σ
Abundè Fœcundè
Orna-

Ornauit, Decorauit,
Gloriam decantabo;
Omnigenarum
γὰρ
ἐμπόριον ἀρχεῖον
Vocaris, Appellaris.
Magnalium valdè equidem ingens.
ὅτε
Ludouicus Portucarrerius
Nominatur, Ominatur
χρησμολογία?
ἐπειδήπερ
Μητροπολιτικῶν Ἐκκλησιῶν
Eteocléo orto diſsidio
Tantis Coronari Virtutibus
Quælibet flagrans,
νικηφόρος
Omnes inter Primas euaſit
ἡ Τωλήτου,
Laurigeram venerandi ſui te accipiens Capituli
Κεφαλήν.
Excellentiſsimo Domino, Patruoque
D. Antonio Fernandez Portucarrerio,
Viro
Virtute Venerando, Prudentia Admirando,
Qui
Burgenſem Gienenſem
Archiepiſcopatum, Epiſcopatum
A' Catholico Monarcha Quarto Philippo
Ipſi oblatos
Ob
Animi ſui humilitatem; erga ſuam Eccleſiam cordialitatem
Haud ſemel renuit,
Coadiutorem, Succeſſorem;
Proprijque Eminentiſsimi Paſtoris
D. D. Paſchaſij de Aragonia
Neapolitani Regni

Re-

Regali intenti Gubernio
Præsentia orbata;
In Vniuersi Primatus
Spiritalibus Temporalibus
Rectorem. Administratorem.
οὐ
Tantùm Patrui insequentem Vestigia,
ἀλλὰ καὶ
Propriarum Virtutum testimonium referentem
Ab eodem Monarcha
Stygio ambitus viro repulso
Velaminis Supremo insignitum munere,
Diuique Iacobi Hispaniarum Patroni
Sacelli, Corporisque Sacri
Regium Visitatorem destinatum,
Modestiæ exhibentem excellentiam
Tua satisfactum sorte
Granatensem Archiepiscopatum
Totis viribus aufugientem.
ἀλλὰ
Cùm nequit abscondi in sublimi κείμενον ἄστυ;
Per Quatuor Orbis Angulos
Inæquabilium tuarum Virtutum
Diffusa fama,
Pontificis Summi statìm vt peruenit ad Aures,
Cardine ne tanto, ac tali Romana careret
Ἐκκλησία,
In Purpuratorum Heroum Eminentissimum Cœtum,
Diuino ferè afflatus Paraclito,
NONVS Te CLEMENS,
pura Pectoris Arcani Sanctissimo reseruata Scrinio.
Cooptauit, Declarauit.
Δαψιλῶς
Martigena exultauit Bellatrix deplorauit
Ἰταλία, Ἱσπανία,
Tanto Tutelari
Ornata. Orbata.

Ῥώμη

Ῥώμη lætatur,   Τόλητον triſtatur,

Tanto Parente

Adepto.   Adempto.

ἄμφω

Augent lætitiam,   Minuunt triſtitiam,

τὴν σὴν ἐπιφανῆ σοφίαν   ὅτι μετ' ἐπωφελίμου τόκου

ἐν τοῖς Ἄκροις τῶν Ὁλοπορφύρων   τὸ δάνειον ἀνυπερθέτως αὐταῖς

Συςήμασιν   ἀποδοτέον

Admirantes.   Ominantes.

Te Patre

Alma indigebat in Vrbe

ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία   Πᾶσα ἡ Ἰβηρία

Propugnatore.   Protectore.

Regna loquantur Sicula;

ὅπου

τὸ τῦ ἀνικήτου Μονάρχου Καρόλου τῦ δευτέρου,

Tempore quo atrociſſimi Belli ignis,

Obduratæque Rebellionis voraciter exardebat,

Sceptrum Gubernans,

Horrida Mauortis domuiſti pectore Monſtra.

Timuit

Altitonantia fulmina   Turbulentia flumina

Rapax Meſſana   Audax Gallicana

Κάρυβδις.   Σκύλλα.

Vlyſſeaque arte ad Regis indefeſſum

Alligatus ſeruitium,

Syrenum ſpreto cantu,

Illam   Hanc

Nimia fœlicitate   Eximia celeritate

Subiugaſti.   Fugaſti.

τῆς μὲν   τῆς δὲ

Vulcanium ignem   Præſumptionem inſignem

Extinxiſti.   Reſtrinxiſti.

εἰς

Soporiferamque quietem non tantum Siculum,

ἀλλὰ καὶ

Totum Latinum Orbem

Redu-

Reduxisti.

εἰκότως μέντοι

εἰ

Vastissimum Hispaniarum Imperium, Latissimum Ecclesiarum Emporium,

ἐν

Supremi Status Consilijs Tuendis, Christianis Ouibus Regendis,

οἷος Σὺ ὑπάρχεις,

Prudentissimo Rectore Vigilantissimo Pastore

Indigebat,

Fruitur, Potitur.

Fœlices Hispanias!

χιλιάκις

Te Beatum! Me Fortunatum!

Tanto roboratas munimine;

τοσοῦτον

Emicantium Virtutum Cumulo Ornatum; Præpotentis Principis Protectione Decoratum.

ἐπὶ τοσαύτῃ τοίνυν δόξῃ

Gloriosè Glorier, Gloriare, Glorientur.

τοῦ Θεοῦ ὁλοψύχως δέομαι,

O' Ludouice Potens de te mea vota perennent.

Oh

πόσον ἐκπλέως,

Si in humanis adhuc degisset,

Adimpleta sua Diuus fateretur Augustinus!

τί οὖν πλέον;

Stupent

Α'στράπτων Ζεὺς, Θειώδης Πλούτων,

Τριαινατὴρ Ποσειδῶν, Υ'περβριθὴς Φερώνεια.

Mirantur

Εὐειδὴς Ε'υρώπη, Μεγασθενὴς Α'σία,

Α'νήμερος Λιβύη, Χρυσοφόρος Α'μηρικὴ,

Vt Ludouice tuo prolato Nomine tantùm.

Consultaque Tritogenia

Cun-

Cuncta ita attonita proſpiciens,

Occaſione Concione
Inſigniore Eminentiore
Expectata, Optata;

Ὀυρανία

Commeatum dans Cœtui, Roſea labra
Sigillat.

ὅταν δὲ

Tuum

Exclamat Acclamat
Ἱσπανία Ἰταλία
Acceſſum, Diſceſſum,

Ἐγὼ λυπηρὸς

Augerem lachrymis modò Rheni Fluminis vndas,
Tanti ὠρφανισμένος Tutelaris,
Me niſi fulgentis radijs, Patriæque tuentis
Spes aleret Phœbi potiturum protinus alta.

διόπερ

D. ANDREAS DE PITILLAS, ET RVESGA

Ἀμφοτέρων τῶν Νόμων, καὶ τῆς Ἱερᾶς Θεολογίας
διδάσκαλος,
καὶ
τῆς ἀρχικῆς Καθέδρας αὐτῆς Ἑρμηνεὺς,
τῆς Θείας Ἀνακρίσεως Ἐπικριτὴς,
τοῦτε Μείζονος ἐν Βονωνίᾳ Ἱσπανοῦ Συνεδρίου
τοῦ Ἁγίου Κλημεντος Ἐπιστάτης.

Domino, ac ſemper Domino meo
D. LVDOVICO PORTVCARRERIO
Principi Eminentiſsimo, Patrono Colendiſsim.
Animo Humiliato, Corde Inflammato,
In
Obſequij, Gratitudiniſque Argumentum
D. C. D.
Anno ab Orbe Redempto
MDCLXXVIII.
Pridie Idus Septembris.

Ἔῤῥωσο. Εἶπον.

AP-

APPENDIX
Ad Cap. Vlt. Lib. 3.
HISTORIÆ ÆGIDIANÆ.
PVNCT. PRIMVM.

LEthifer, callidusque Coluber; occæcata Cupido; degener Ambitus; pendula Poma; decepta Virago; incautus Homo deplorandæ luis cunctis rationalibus fascinatoria fuere instrumenta. O terribilis, formidandaque sententia Θνητὸς ἔσι! nondum siquidem fæmentitæ promissionis Primi habuere experimentum Parentes in ipsos iamque, vniuersosque posteros fuit lata.

Genesis c. 3.

Genesis c. 2.

Scilicet omne sacrum mors importuna profanat.
Omnibus obscuras inijcit illa manus.

Ouid lib. 3. amor. 8.

Quod statutum sit hominibus semel mori; prædicat ijsdem Apostolus in pœnam Diuinæ transgresionis. Sed quid? nonne cum Augustino experimur ho-

Apost. ad Hæbreos c. 9.

August. in Psal. 109.

minem viuentem quasi continuò mori? Nil igitur infallibilius.

Serius, aut citius sedem properamus ad vnam;
Ouid. lib. 10. Met. *Sed rigidum ius est, & ineuitabile mortis.*

Tributum hocce (proh dolor!) soluit Ecclesiæ Protoparens; Hispaniarum decus, Italiæ domitor; Apostolorum Principis Patrimonij Restaurator Dominus, ac semper Dominus meus D. Ægidius S. R. E. Cardinalis Albornotius; Episcopus Sabinensis, Archiepiscopus Toletanus, Hispaniarum Primas, ac totius Italiæ Generalis Legatus.

Viribus eximijs erat ille, & Flore iuuentæ
S. Nazianz. de vitæ vanitate. *Conspicuus, socijque gregis columenque, decusq;*
Altigradus, valido membrorum robore florens.
Hic bello horrendũ Mauortem æquabat, & armis;
Cunctorumq; oculos ad se, mentesq; trahebat.

Obijt Ægidius. Sed si, desine loqui blasphemias nam pater meus est immortalis, nuncio mortis patris sui quidam à Socrate relatus protulit ob genitoris, egregia facta; quid mihi quilibet obijciet

Socrates.

tam

tam lachrymabundam memoriam ſuſcitanti? Erraui, fateor, nam Ægidij mirifica, inæquabiliaque geſta ipſum immortalem apud ſuos, apudque exteros perenniter commendant.

Et ſi omnigenæ fælicitatis tutiſsimum portum, grauium ærumnarum gratiſsimam metam, catenatorumque laborum dilectiſsimum ſolatium Ethnici mortem pronunciarunt; eiuſque accelerationem loco magni beneficij habuere, perperam dixi obijſſe Ægidium. *Ethnicorum ſent. de Morte.*

Quid etenim vita niſi carcer teterrimus animæ, quæ intra hoc miſerrimum ergaſtulum obtruſa carnali coactè adhæret conſortio? nonne ipſo grauatur, & quaſi in terram inclinatur tam mortali, ponderoſoque onere? reuera vita corporis mors eſt animæ, & corporis exitium animæ libertas; vbi ſiquidem anima ibi vita, vbi defficit ibi mors. Ægidius igitur *S. Nazianz. orat. 10.*

Securus moritur, qui ſcit ſe morte renaſci:
Non ea mors dici, ſed noua vita poteſt. *Camerarius C. cent. 1.*

Et ſi vita hominis ponderoſa ſarcina appellatur, verè ſi iſtam excutit anima; viuit; & verè Ægidius viuit. Ipſius loquantur ſtupenda geſta; quæ mira eruditione, aureoque deſcripſit calamo meus Cordubenſis, ac conſodalis D. Io. Geneſius de Sepulbeda, Art. ac S. Th. D. & Can. Cord. *S. Chriſoſt.*

Et quoniam in ſuæ hiſtoriæ fine Ægidij animantis ſpiritus à corpore diſceſſum ſequtum affirmat Anno gratiæ 1364: 3. Calendas Octobris; in quo tempore aſsignando à pleriſque Italis Hiſtoriographis (quos non ſemel perlegi) alijſque literatiſſimis perſonis (quibus haud inaltercatam hac de re habui quæſtionem) ipſum parum diligentis, mendaciſuè nota afficientibus; quod egrè equidem tuli, infandoquę perſenſi dolore; multoque altius quando in nos omnes Collegij Alumnos, vtpote Scripturarum omnium Domini noſtri Ægidij hæredes, ac cuſtodes; iniecta imperitiæ notaui conuitia. *Hiſt. AEgidianæ error.*

Radicitus rem examinandam propoſui

ad

ad Schiſma ſuper hoc exortum inter noſtros Sodales Scriptores, alioſque Claſsicos Hiſtoriographos euellendum, palamque veritate expreſſa ſedandum.

Allegatam volutaui Hiſtoriam; aliaque antiqua illius Seculi ſum perſcrutatus documenta; erroremque (fateor) agnoui tum in Anno, tum in Menſe, tum denique in Die Ægidij Obitus in Sepulbedæ hiſtoria aſsignati. Reuera ſiquidem Ægidius (dum lachrymas cohibeo, dolorem reſtringe lector!) obdormiuit in Domino, ad ſuperoſq; euolauit Anno Salutis 1367. Die verò 23. Menſis Auguſti. Quod euidenter comprobatum habeo, tum ex prælibatis antiquatis documentis, tum ex codicillo (cum ſuis annotationibus) præfati Ægidij Viterbij facto dicta Die 23. Auguſti Anni 1367. quem originalitèr, ac authenticè inter alia antiqua Ægidij Scripta, in Archyuio huius Almæ domus conſeruamus.

AEgidij obitus tempus.

Et quoniam tantam euidentiam euaneſcere

Conatus quorundam.

ſcere permulti Authorum errore prædi-
cto lapſorum ſequaces haud mediocritèr conantur; aſſerentes in Anni aſſignatione errorem ex Notarij incuria, diſtractioneuè præcontinere: opere pretium duxi talem profligere conatum; ex alijſque permultis coniecturis prædicti Anni 67. Dieique 23. Auguſti inexpugnabilem demonſtrare veritatem.

Contrarietas deducitur.

Et primo vt Sepulbedæ aduerſarios mulceam ex ipſiuſmet hiſtoriæ verbis contrarietatem, erroremq; exprimere volo. Ait namque obitum Ægidij ſequtum fuiſſe Viterbij (vt eſt certum) prædictis temporibus ab ipſo aſsignatis, & in hoc (ni fallor) fundatur, quod eo tempore ſuæ vltimæ voluntatis Teſtamentum condidit: quod libentèr fateor; ſcire attamen opportet Teſtamentum conditum fuiſſe Anchonæ dicta Die 29. Septembris tabifico morbo, ſalutem quaſi deſperante affecto Ægidio. Et loqutionis moralitate attenta impoſsibile habetur

Ægi-

Ægidium ſimili laborantem morbo Anchonæ Teſtamentum condidiſſe, eademq; naturali Die poſteram Viterbij clauſiſſe.

Præterea fatetur Sepulbeda Ægidium Pontificem Viterbij expectauiſſe, ibique onuſtum Clauium Currum rationum loco per quindecim Annorum ſpatium adminiſtratæ Legationis ipſi obtuliſſe; illumq; poſtmodum Romam fuiſſe comitatum.

Quibus ex verbis idem depromeretur error; Pontifex namque, qui tunc temporis Romam conſcendit fuit ſanctiſsimæ memoriæ Vrbanus Papa V. Anno quarto ſui Pontificatus, vt Platina, alijque permulti referunt: & 5. ſi Ghirardaccio, quamplurimis cum alijs fidem adhibemus; Et ſequta huiuſmodi Pontificis creatione Anno 1362. (vt comperto habetur) ſi Ægidius obuiam Pontifici Cornetum vſque occurrit, Viterbij ipſum excepit, Romamque poſtea fuit comitatus neceſſario infertur vt in humanis ageret dicto Anno 1367.

Aduentus Vrbani V. in Italiam.

Vlte-

Vlterius idem depromitur ex dicta historia asserente: Rationes administrati Belli per 15. Annos Curru Clauium ostensione Pontifici Ægidium dedisse. Nam Ægidius fuit Italiæ Legatus declaratus ab Innocentio Papa VI. qui Pontificiam Cathedram occupare cæpit ab Anno 1352. Mense Decembri; & ab Anno creationis Innocentij, vsque ad 1364. Ægidij obitus à Sepulbedæ historia testato minimè poterant, nec possunt Anni 15. numerari.

Sistant pronunc Sepulbedæ impugnatores his implicationibus ex historia ab eis producta depromptis satisfacti, dum alia discutimus.

Amplius si prædicto Anno 1364. Ægidij obitus fuisset sequtus coniecturalitèr infertur Purpuratam Dignitatem per ipsum vacantem in alium collatam fore in prima promotione, quam Vrbanus Papa V. fecit Auenioni 14. Calend. Octobris Anno 1366. siue in secundà sequta Massiliæ 4. Idus Maij Anni 1367.

& ta-

& tamen in harum nulla reperitur dicta collatio facta, ſed in tertia Cardinalium creatione Auenioni publicata, ac habita Temporibus Septembris, Die ſcilicet Veneris 22. Anno 1368. in perſonam Philippi Cabaſolæ natione Galli, Ieroſolimitani Patriarchæ; quamuis alij ipſum Titulo SS. Petri, & Macellini primò Purpuratum indicent.

Minimè attamen opportunum dijudico ad haſce remotas coniecturas confugere, quando ex alijs euidentioribus probationibus pro comperto infertur præfatum Ægidium Annis 1365. & 66. necnon 67. adhuc in humanis egiſſe; ſuæque totius Italiæ Legationis munus ſtrenuè exercuiſſe; quod ex eiuſdem antiquis Scripturis (quas apprimè perlegi) in hoc noſtro Collegio indemnitèr ſeruatis depromptum habetur: quarum aliquas in meæ comprobationis euidens Teſtimonium adducam. *Documenta Antiq; AEgidij.*

Die 5. Aprilis Anni 1365. conſtituit

Ægidius ſuos ſpeciales procuratores ad Collegij Bononiæ conſtructionem DD. Ferdinandum Aluari de Albornotio ex Fratre Nepotem, Abbatem Vallisoletanum, Decretorum Doctorem, ac poſtmodum Epiſcopum Vliſiponenſem, Archiepiſcopumq; Hiſpalenſem; & Alphonſum Ferdinandi Eccleſiæ Toletanæ Teſaurarium, prædictique Ægidij Camerarium; vt ex Inſtrumento Bononiæ facto in Monaſterio RR. Canonicorum Lateranenſium S. Ioannis in Monte nuncupatorum apud Franciſcum Aſpetati de Cento Bononiæ Notarium apparet.

Conuentio Fabr. Coll.

Per aliud Bononiæ apud eundem Notarium factum Die 11. Iulij eiuſdem Anni, fatetur Magiſter Andreas Collegij Murator recepiſſe dicta Die ab Ægidio præfato per ſuos Procuratores ſupra relatos 1500. Aurea Scuta ad fabricam continuandam: Et Die 18. Octobris eiuſdem Anni, eodemmet Notario rogato, fatetur recepiſſe 4000. Aurea

Continuatur Fabr. Coll.

Scuta

Scuta ad prædictæ Fabricæ continuationem.

Calendis Maij Anni 1365. D. Ægidio Generali Italiæ Legato scripsit Dominus Andruinus Legatus particularis Bononiæ, qualitèr Domini Antiani simul cum Status Libertatis DD. Reformatoribus annuerunt in hoc, vt quædam via publica Ciuitatis vocata Ladronella in Capella S. Christophori de Saragotia sita posset claudi; vt commodius Collegij Fabrica construeretur; ac in insulam redigeretur, vt ex præfati Legati originali epistola constat.

Concess. viæ pub. ad Fabr. Collegij.

Die 16. Augusti 1366. mutuauit Ægidius Legatus Generalis Abbati Monasterij S. Victoris Massilensis Receptori Generali omnium reddituum Cameræ Apostolicæ in Italia existentium 3000. Scuta Aurea pro vrgentibus prædictæ Cameræ necessitatibus subueniendis; pro quo mero, gratiosoque mutuo obligauit dictus Abbas præfato Ægidio, eiusque

Mutuum fac. Cameræ Ap.

hæredibus, & successoribus omnes prouentus, ac redditus Cameræ Apostolicæ in Ciuitate Anchonæ consistentes, vt confessio dicti Receptoris apud Gosalbum Pashini de Vesalia Anchonitanum Notarium dictis Die, Mense, & Anno facta indicat.

Mutuum fac. Reginæ Siciliæ.

Die 12. Iunij 1366. mutuauit Ægidius Serenis. D. D. Ioannæ Reginæ Siciliæ, ac Ierusalem 15. millia Scuta Aurea, vt ex confessione, ac obligatione dictæ Reginæ apud Martinum de Marsia Notarium in Castro Nuceriæ dicti Regni prædicta Die facta apparet.

Process. cont. Episc. Pad.

Die 12. Aprilis 1365. misit Ægidius Legatus Generalis Fratri Ioanni de Sigillis Bononiensi Ordinis Prædicatorum, ac Priori Conuentus Sanctæ Coronæ Ciuitatis Vincentiæ Processum factum contra Episcopum Paduanum; & Die 8. Februarij 1366. misit prædictus Ægidius Legatus Fratri Bonauenturæ de Basso Priori Conuentus Fratrum Prædicatorum

rum Veronæ alium Processum factum aduersus eundem Episcopum Paduanum; vt ex dictorum Priorum receptionibus manifestè constat.

Anno 1366. sexto Idus Maij Vrbanus PP. V. commendauit Ægidio Anchonæ existenti, vt quam citius se in Siciliam conferret ad maximos tumultus ibi exortos sedandos; aliquasque terras è Tyrannorum manibus recuperandas; extat Bulla Auenioni dicta Die data.

AEgid. accipit ord. se conferendi in Siciliam.

Idibus Iulij Anni 1366. citare fecit Ægidius Legatus Episcopos Aretinum, Nepesinum, Castellanum, Sutrinum, & Tiburtinum, vt ante se intra sexaginta Dierum spatium comparerent, pœna Excommunicationis Maioris latæ Sententiæ adhibita in contumaces; vt ex Bulla data Anchonæ dicta Die.

Citatio Episcoporum.

Anno 1366. Vrbanus Papa V. amplam concesit Ægidio potestatem nouos tractatus, ac Collegationes faciendi aduersus peruersas Societates, & Inimicos

AEgidius habet amplam potestatem ad nouas Colleg. faciendas.

Sanctæ

Sanctæ Romanæ Ecclesiæ; omnimodam ſuper hoc facultatem, ac diſpoſitionem ſuæ relinquens diſcretioni; vt ex Bulla data Auenioni 16. Calendas Iulij dicti Anni apparet.

AEgidius vindicat Ciues Romanos ab infeſt. Anglicana.

Anno 1366. 5. Cal. Septemb. Idem Vrbanus Ægidio ſcripſit, vt conſcripto Milite, ac Armigeris Copijs; opeque poſsibili Almæ Vrbis Ciues ab intoleranda infeſtatione, quam præfatis quædam hominum ſceleratorum Anglicana ſocietas continuò tribuebat, tutaretur; vt Bulla data Auenioni præfato Die indicat. Quod ſtrenuè; magnaque cum Romanorum Ciuium ſatiſfactione, S. P. Q. R. Acclamatione adimpleuit Purpuratus Heros.

Noua conuentio confœd.

Anno 1367. tertio Nonis Ianuarij idem Pontifex Ægidio ſcripſit, ipſi certam Schedulam mittens S. R. E. Confœderatis dandam, ſi ipſi ſic opportunum viſum fuiſſet; eius ſolummodo meræ diſpoſitioni, arbitrioq; omnem ſuper illam relinquens poteſtatẽ, vt ex Bulla data Auenioni dicta Die.

Die

Die 23 Februarij Anni 1367. Ioannes de Steres Miles Theutonicus se spontè obligauit Ægidio, vti Generali Legato, ad Romanæ Ecclesiæ, ipsique Legato fidelitèr seruiendum per quatuor Mensium spatium cum triginta Equorum cursoribus; pactis, pretioque solitis, vt ex obligatione, & subscriptione præfati Ioannis coram Ægidio dicta Die in Cassiano facta apparet. *Obligat. Cursorum fact. AEgidio.*

Die 5. Aprilis 1367. misit Ægidius Legatus Fratri Paulo de Motaninis Senensi Priori Ordinis Prædicatorum in Conuentu Aretij Processum, ac ordinem vt Episcopos Aretinum, & Massetanum excommunicatos, Populo conuocato, declararet; vt ex dicti Prioris receptione constat. *AEgidius excommunicat aliquos Episcopos.*

Die 3. Iulij 1367. pro Cambio, Cambijque nomine Matthæo de Florentia consignare fecit Ægidius 8540. Auri Florenos, vt in Ciuitate Barchinonensi de præfata quantitate plenam rationem daret. *Camb. dat.*

daret. Et Die 12. eiusdem Mensis, ac Anni ratione Cambij dare fecit Ægidius Thomæ de Guidettis Florentino 15250. Auri Florenos; vt ex Instrumentis prædictis diebus apud Martinum Fernandi de Pastrana Notarium rogatis Viterbij indubitantèr constat.

AEgidius absoluit Iudicem Camerini.

Dicta Die 12. Iulij 1367. Ægidius Italiæ Generalis Legatus per eius Generalem Auditorem Bente de Firmo Anchonæ residentem plenariè liberauit, omninòque absolutum declarauit Nobilem Virum D. Albricium de Lambertinis Bononiensem de permultis capitibus, ac imposturis ab eius aduersarijs productis de tempore, quo Iudex fuit Camerini; cuius absolutio apparet ex Instrumento dicta Die, ac Anno facto per Bartholomæum quondam Raynerij de Ciuitate Sancti Angeli Anchonæ publicum Notarium.

Quibus indubitatis Testimonijs, alijsque quamplurimis dimissis, perspectis

nemo

nemo erit tam perditus, vt errorem amplius in Anni aſsignatione ex Notarij diſtractione Ægidij Codicillum præcontinere; audeat affirmare; Ægidiumuè præfatis Annis 1365., 66., 67. in humanis, ſuæque Legationis regimen exercendo, haud egiſſe.

Ex allatis Teſtimonijs proculdubio inexpugnabilem Arcem Sepulbedam impugnantium quilibet ad ſuæ, erraſſe, defenſionis comprobationem tuendam habebit; credam. Illius ſiquidem Hiſtoria Ægidij obitum ſequtum decantat Die 29. Septembris Anni 1364.

Fateor ſic præcontinere aliquas Hiſtorias Ægidianas, Sepulbedæ nomine prælo datas. Nego attamen Sepulbedam talem incidiſſe in errorem. Mirabar iam hominem tot encomijs verè dignum; verèque commendatum re tam in graui, tam ingentiſque momenti ſic facile deceptum fore; & cum Hiſtoriam primam ab ipſo Sepulbeda Typis datam incredibili labore *Declaratio erroris Hiſtoriarum.*

quæsiuissem, vt certior fierem, an in hoc errasset, necne? Eam demum inueni in Bibliotheca RR. PP. Sancti Dominici huius Ciuitatis (Quis nam præter Guzmanicum Sydus lumen in tam tenebrosa altercatione mihi præbere poterat?) colligatam in quodam tomo foris, tabellis, coramineque nigro cooperto, ac subsignato litera L. cuius inscriptio est ista, nempè. *Commentaria Cæsaris. Gesta AEgidij Albornotij. Descriptio Collegij Hispanorum ab ipso AEgidio conditi; & Vita Codri.*

Vera Historia Sepulb.

Dictusque Liber catena ferrea alligatus adest in vltimo Scamno, à manu dextera ingressus dictæ Bibliothecæ. Illa igitur est vera, & Primitiua Historia Ægidiana Sepulbedæ; quam dum ipse in Collegio commorabatur scripsit; Typisque Bononiæ dedit Anno gratiæ 1521. apud Hieronymum de Benedictis Bononiensem Typographum. Summi gaudij mihi fuit prædictæ Historiæ inuentio:

circa

circa finem siquidem vltimi capitis tertij Libri profert meus Sepulbeda sequentia verba. *Et tribus Mensibus, quàm Viterbium redierat exactis vitam cum morte commutauit, Anno gratia Millesimo trecentesimo sexagesimo septimo.* Nec in sua Historia Diem, Annumuè obitus Sepulbeda assignat; aliquemuè Authorem in margine citat; nec ad prædictum Annum 1367. indicandum numeris vtitur, sed literis, vt supra iacent.

Sepulb. verba

En meum Sepulbedam ab iniurijs innocuè acceptis plenariè liberatum: Historia autem ab ipso Typis data prædicto Anno 1521. fuit postmodum Bononiæ excusa apud Antonium Giaccarellum; & Peregrinum Bonardum Socios Impressores Anno 1559. & tunc nescio quis; quibusuè exagitatus colubris, apposuit in dicti Libri 3. fine sequentia verba, scilicet. *Vitam cum morte commutauit, Anno gratia Millesimo trecentesimo sexagesimo quarto*; non numeris, sed literis, vt iacent,

Sepulb. liberatur ab impost.

Secunda excusio Historia AEgidiana.

Origo Erroris.

iacent, & absque Diei, Mensisuè obitus asignatione; & pariformitèr de titulo Dedicationis Historiæ dicti Sepulbedæ aliquid ademit; sicut & de Collegij Descriptione per eundem facta.

Tertia excusio Historiæ Ægidianæ.

Tertio demum dicta Historia Ægidiana nomine Sepulbedæ fuit denuò Bononiæ apud Clementem Ferronium Typographum excusa Anno 1628. & tunc aliquis in hoc vel se Sepulbeda doctiorem præsumens, vel aliorum Authorum testimonijs confisus; loco Sepulbedæ verborum Ægidij Obitum indicantium apposuit sequentia, nempè. *Vitam cum morte commutauit, Anno gratiæ Millesimo trecentesimo sexagesimo quarto: tertio Kal. Octobris*. Et simul in margine citauit Marianam in lib. 17. cap. 7; sicut, & fecit in plerisque alijs locis Historiæ; Collegijque Descriptionis, cuius integras ademit partes; integrasque absque necessitate mutauit; pari procella haud immuni historia. Ex istaque præfatorum

incu-

incuria, siuè præsumptuosa curiositate tot patitur meus Sepulbeda inculpabilitèr parum diligentis, errantisuè dicteria.

Liquido iam apparet haud errasse nostrum Sepulbedam, ipse siquidem mortem Ægidij Anno 1367. sequtam affirmat, vt reuera ita fuit.

Sed adhuc hypothesi concessa, quod istæ Historiæ vltimò Typis datæ, vita iam functo Sepulbeda, forent Primitiuæ ab ipso exaratæ, nulla ex hoc culpæ, omissionisuè alicuius impostura ipsi obijci deberet; tum quia antiquæ Ægidij Scripturæ, quas in hoc Collegio conseruamus, ab eo minimè visæ fuere; non attamen sua omissione; ipse namque fuit huic nostro Maiori Sodalitio adscriptus Anno 1515. & paulò antè, nempè tempore Pontificatus Iulij Papæ II. Anno 1512. (Quo tempore Copiæ Gallicæ aduersus Pontificem, Hispaniarumque Regem eius confœderatum totam Italiam deuastabant) Collegium occuparunt Milites

Immunis amplius euadit Sepulb.

Colleg. patitur iacturam Gall. Milit.

AEgid. Scripta inter parietes occluduntur.

D. Bernardinus de Anaya.

lites Galli, qui quantum in eo inuenere igni commendarunt: & tunc DD. Collegiales antiquas Ægidij Scripturas, Priuilegiaque aliqua inter parietes occultarunt; ne à Militibus infringerentur, tamque pretiosissimo Thesauro hæc nostra Domus orbata maneret: & inter parietes ita occlusa extitere, non solummodo dum Orbis Latinus fuit à Gallicana lue purgatus; verum & per multos subsequentes Annos: quousquè tranquillitas Bononiensis Dominij omni turbulenta suspicione fuit immunis; vt annotationes nostrorum illius temporis Consodalium testantur, & vulgarissima deriuata traditio suadet. Quamobrem minimè noster Sepulbeda potuit tempore, quo fuit in Collegio commoratus ea perscrutari ad suam Historiam conficiendam.

Tum etiam nam cum Ægidius posteram in Italia clausisset Diem, in eaque tam strenuè, ac præclarè sui animi magnanimitatem manifestasset: necesse erat,

vt

vt ad ipsius Historiam describendam Italos noster Sepulbeda sequeretur Authores, qui fere omnes, & magis classici in tempore Ægidij obitus assignando apertè deceptionem fuere passi.

Errores Authorum Ital. circ. AEgid. mort. tempus.

Ad cuius rei comprobationem nonnullos tantum perscrutemur; & in primis audiamus Sigonium æstimatissimum sui; præsentisque Sæculi Authorem; qui in Lib. 3. de Vitis Episcoporum Bononiensium fol. mihi 149. alloquens de Anno 1364 ita ait. *Eodem Anno AEgidius Legatus mortuus est, condito Testamento vt domus in Vrbe Bononia strueretur, atque ei bona sua tribuerentur ad alendos 24. iuuenes Hispanos optimis studijs literarum deuinctos; eiusque Visitatorem Episcopum reliquit.*

Sigonius.

En Authorem ita clarum miserrimè eademmet Ægidij obitus assignatione deceptum; supponit siquidem Anno 1364. fuisse sequtum, & ex ipsius verborum contextu non solummodo hic depromi-

Contradictio. tur error; verum & loci obitus: Testamentiuè conditi. Ipso namque supponente morbo affectum Ægidium Testamentum condidisse; propediemque posteram clausisse Diem, vel fateri debet obitum Anchonæ sequtum, vel Testamentum Viterbij factum; quod vtrumque falsum sustineo. *Confutatio.* Testamentum namque fuit conditum Anchonæ Anno 1364; obitus vero sequtus Viterbij Anno 1367.

Pariformiter ignoro, quo fundamento illa vltima verba, nempè: *Visitatorem Episcopum reliquit*: depromat? *Alia confutatio.* Cum Ægidius nullo modo, nec Testamento, nec Codicillo hoc cauisset; nec Codicilli Declaratores de hoc vllo modo cogitassent. Fuit etenim Vrbanus Papa V. qui in prima Collegij Statutorum confirmatione hoc sanctissimè sanciuit. *Prima Statut. Colleg. confirmatio.* Quamuis Gregorio Papæ XI. id alij tribuere conantur.

Et si attentè perlegimus Ciacconium in Vitis Pontificum, & Cardinalium de *Ciacconius.* ipso

ipso Ægidio loquentem in eundem incidisse errorem notabimus. Asserit namque Viterbij Testamentum de Bononiæ Collegio ædificando condidisse Anno 1364. dictoque Anno obijsse: quod tam primum, quam secundum euidenti laborat fallacia. Et licet Anonymus, cum alijs quam plurimis ab Augustino Oldoino relatis, in additionibus, & correctionibus præfati Ciacconij errorem in Anno obitus asignato notant, & corrigunt seorsim; nihilominus, & ipsi erroris in Die obitus asignando nota haud immunes euadunt; 24. siquidem asignant; cum 23. reuera fuisset, vt postea dicam.

Error.

Anonymi emendatio.

Aug. Oldoin.

Error.

Confutatio.

In cuius Diei errorem inciderunt VVadingus in Annalibus Minorum tom. 4. fol. 118. Spondanus in Annalibus Ecclesiasticis ad Annum 1367. in Vita Vrbani Papæ V. & Odoricus Rainaldus Taruisinus in continuatione Annalium Varonij ad Annum 1367. tom. 16. Occid: 22. §. 15. & tamen citati inculpa-

Error VVadingi, Spondani, & Oderici.

D bilem

bilem Sepulbedam in ſuis genericis reprehenſionibus inculcant. Alios innumeros hoc errore lapſos prætermitto; præfatoſque ſolummodo nomino, nè reprehenſores abſque ſua reprehenſione elabantur.

Error Alidoſij. An fuiſſet hac in re errore affectus Ioannes Nicolaus Paſquali Alidoſius? quilibet iudicabit: Dum in ſua Inſtructione Rerum notabilium Ciuitatis Bononiæ fol. 31. de Collegio noſtro Sabinenſi loquens, ait Die 6. Martij Anni 1365. fuiſſe iam in forma perfecta redactum Collegium, primòque apertum; Ægidiumque obijſſe Anno 1364.

1. Confutatio Quoad primum ex ſubſequentibus error apparebit, dicta ſiquidem Die ab Alidoſio aſsignata nondum Ægidij Procuratores de fabrica incipienda quicquam conuenerant; nec vſque ad Diem 5. Aprilis ipſius Anni conuentio quælibet fuiſſet facta de prædicta fabrica inchoanda.

Quo ad

Quo ad ſecundum euidentèr fallacia demonſtratur; & quod mihi valdè diſplicet eſt, quod ex quadam memoria Collegij ædibus inhærenti (vt ipſe refert, in ſequentem modum. *AEgidius Cardinalis Crucis, ſpectabile virtute. Beati Petri Patrimonium Tyrannica ſæuitia rabiente varijs turbinibus agitatum recuperata priſtina libertate Reipub. intuta pace quieſcit Anno 1364.*) fundamentum ſumat ad obitum dicto Anno 1364. ſequtum aſsignandum. Cum reuera talis memoria in præſentiarum non inueniatur; & quod nullo tempore fuiſſet, rationabilitèr poſſum inferre; tum quia omnes antiquæ Collegij Deſcriptiones; quæ adamuſsim quidquid in Collegio earum tempore conſcriptionis inueniebatur notatum, vel alio quocumque modo, indigitant; minimè hanc apponunt Memoriam, quamuis omnes alias Collegio præcontentas minutiſsimè deſignent. Tum etiam, nam ſi eſſet Me- 2.*Confutatio.*

moria antiqua, & quasi à fundationis exordio notata, (vti ipse insinuat) minimè posset tàm euidentem præcontinere errorem; nostri siquidem Antecessores à fundatione primæui nobis certiores de Ægidij obitu fuere, & tam manifestum errorem ita palàm haud apposuissent.

Petrus Maria Campi.

Et Petrus Maria Campi in Historia Ecclesiastica Ecclesiæ Placentinæ, Part. 3. lib. 2. ad Ann. 1367. fol. mihi 129. dictam ex Alidosio affert Memoriam, de hoc nostro Collegio agens; cæterum absque illis vltimis verbis nempè, *Pace quiescit Anno 1364.* à prædicto Alidosio relatis; manifestè etenim præfati agnouit dictus Campi errorem; ideoque ea suis Codicibus haud voluit apponere.

Error Vizani.

Non omittamus Vizanum, qui quamuis expresè de Ægidij obitu non loquatur; attamen in sua Bononiensi Historia asserit Anno 1365. dictum Ægidium Legationis, non solummodo Bononiæ; verum & Romandiolæ pondus renunciasse.

In

In quo dictus Author fuit deceptus: siquidem vsque ad accessum Vrbani PP. V. Viterbium; Anno nempè 1367. totius Romandiolæ Legationis Sceptrum obtinuit Ægidius. *Confutatio.*

Nec debet à nostra eximi censura Mattheus Vecchiazzani Historiographus penes Forlimpopolitanos vti indeffectibilis veritatis Oraculum habitus, qui in 2. parte suæ Historiæ Forlimpopoli lib. 2. fol. mihi 13. affirmat Ægidium Viterbij obijsse Anno 1366. *Error Matth. Vecchiazzani.*

Cui adiungere possumus Ioannem Tarchagnota simili errore deceptum in secunda part. suæ Historiæ Vniuersalis Mundi, ab istius creatione, vsq; ad Annum Christi 1513. lib. 17. Ægidij obitum sequtum indicantem Anno 1366. ante aduentum Caroli Imp. IV. Romam; quem & eodem Anno 1366. Pontificem Romæ fuisse alloqutum testatur, sequto iam Ægidij obitu. *Error. Ioann. Tarchagn.* *Secundus aduentus Car. Imp. in Ital.*

Quos pari passu Comitatur Paulus Bo-

nolius

Error Paul. Bonol. nolius in ſua Foropompiliana Hiſtoria lib. 7. fol. mihi 168. vbi apertè affirmat Anno 1366. vitam cum morte iam Ægidium commutaſſe.

Error Gaſp. Bugat. Nec ab ipſis ſe diſceſit Gaſpar Bugati Mediolanenſis in ſua Hiſtoria Vniueraſali: ſiquidem in lib. 4. fol. mihi 436. eodem Anno 1366. Ægidij mortem ſequtam teſtatur.

Quo tempore præfati mei Ægidij *Error Ludo. Dolci.* obitum ſequtum crediderit Ludouicus Dolci? quilibet iudicabit: dummodò in ſuo Diario Hiſtoriarum Mundi, ad Menſem Octobris fol. mihi 377. affirmat Ægidium Legatum Generalem totius Italiæ intraſſe Cæſenam Vrbem Anno 1376. vt eam, ipſiq; ſubiectam Prouinciam ſub S. R. E. cura tutaretur.

Nec prætereatur ſilentio P. F. Leander *Errores Leandri.* Alberti Bononienſis in ſua Italiæ deſcriptione; vbi de Foro Pompilio tractans fol. mihi 306. retro, ait Anno 1370. Ægidij Legati iuſſu deſolatum totaliter, ſaleq;

Sa-

Satum fuiſse; dictique Foroliuij Epiſcopalem Sedem Britonorium translatam.

Quod ita confirmat inferiùs in Deſcriptione Britonorij, dicens factam fuiſſe Ciuitatem ab Ægidio Carrillo Cardinali Hiſpano, Legato Generali totius Italiæ, ipſique ab eodem Epiſcopum datum, Sedemque Epiſcopalem eò translatam Anno 1370. poſtquam Forum Pompilij deſolari iuſsit. *Confirmatio erroris Leandri.*

Poſtmodumque indeſcriptione Bononiæ fol. 330. ait, quod Anno 1376. fuit Ægidius a Legatione reuocatus, ſuoque loco Cardinalis Sancti Angeli conſtitutus; ob iſtiuſque conſtituti parum ſatisfactoria opera Populus Bononienſis ſuam libertatem acclamauit; pulſoque nouo Legato vſque ad Annum 1378. liberè fuit à Ciuibus Gubernatus.

Amplius idem Author in Foroliuij deſcriptione, aſsignationis ſuprafactæ haud recordatus, ait, quod cum à Legatione reuocatus fuiſset Ægidius, ilico Foroliuien- *Contradictio Leandri.*

uienſes cum reliquis Romaniæ Ciuitatibus Eccleſiaſticæ Ditionis excuſso iugo ſuam acclamarunt libertatem; multoſque earundem Dominos extemplò crearunt. Quod ſequtum affirmat Anno 1373.

Confutatio.

Quam fidem hæ Leandri narrationes præcontineant? euidenter apparet: cum Ægidius Menſe Auguſto Anni 1367. Vrbanuſq; PP. V. Menſe Decembri Anni 1370. vita fuiſsent functi: Tributum Creatori ſoluendo, & Foroliuij in Bretenorum Sedis translatio fuiſſet Anno 1358. ſequta; Teſte Rubeo in Hiſt. Rauenn. fol. 576.

Hieron. Rub.

Alij errores eiuſdem.

Vlterius miror, Hiſtoriographum Doctum in Annalibus ſuæ Bononienſis Patriæ inueſtigandis tam claræ omiſsionis, fallaciæuè notam fuiſſe paſſum; ait ſiquidem noſtrum Ægidium à Legatione fuiſſe reuocatum Anno 1376. ſuoque loco Cardinalem Sancti Angeli Conſtitutum.

Scire debebat præfatus Leander, quod noſter Ægidius Legatus Generalis Italiæ

recupe-

recuperata Bononia è Tyrannorum manibus, eam Blasco Ferdinando Albornotio prædicti Ægidij ex Fratre Nepotem consignauit, vt Rectoris denominatione ipsius Gubernio præesset Anno 1360. Cumque præfatus Blascus prælio ad Sancti Raphaelis Pontem primo ab Vrbe lapide, aduersus Barnabouis copias habito, pro Bononiensi tuenda Libertate occubuisset; suo loco Gometium Aluarez Albornotium pariformiter Nepotem Bononiensibus Rectorem Ægidius dedit; qui vsque ad Annum 1364. Gubernij Sceptrum exercuit; dictoque Anno 64. ipsi successit in Bononiæ Legatione D. Card. Andruinus *della Rocca*; isteq; Gubernaculum tenuit Ciuitatis vsque ad Annum 1368. Eodemq; Anno Successorem habuit Dominum Cardinalem Anglicum Grisant Vrbani PP. V. Nepotem, vt aliqui, Fratremuè, vt permulti affirmant; dictoque Domino Anglico in Legatione successit Anno 1372. Dominus Cardi-

Varij Bononiæ Rectores, ac Legati.

 nalis

nalis Petrus de Bruggia, siue de Stagno, qui Legationi præfuit Bononiensi vsque ad Annum 1374. In istiusque Anni 74. initio fuit ipsi succesſor datus Dominus Gulielmus Nouellus, natione Gallus, Titulo Sancti Angeli insignitus: ideoque S. Angeli Cardinalis vocabatur; isteq; demum Ciuitatis præfuit Gubernio vsque ad Annum 1376. Quo tempore Bononienses Ciues Florentinorum suasionibus instigati Libertatem acclamarunt; quam Cæruleo Vexillo Aureis scriptam literis ab ipsis dono accepere.

2. Confutatio Leandri.

Videat Leander, quomodo posſit sustineri Ægidium Anno 1376. fore à Legatione reuocatum; suoque loco Cardinalem Sancti Angeli constitutum? prædicta attenta Legationum serie; pro comperto que habito, eodem Anno 1376. Ciues Bononienses Libertatem acclamasse Legato liberatos.

3. Confutatio Leandri.

Inferius idem Leander in Fauentiæ descriptione fol. mihi 307. quod 315. esse debe-

debebat; asserit, quod Anno 1374. præfata Ciuitas remansit in potestate Guidazzi, & Astoris, qui muris eam munire cœpere; & quod plurimo temporis interuallo transacto, Astor eam Ægidio Legato consignauit.

Nota Lector, perpensè has narrationes, & pariformiter considera Ægidium septem iam elapsis Annis Beatitudine fruentem; iudiciumq; postmodum facito.

Auscultemus etiam P.Fr. Cherubinum Ghirardaccium in sua secunda Parte Historiæ Bononiensis lib. 24. fol.mihi 291. vbi de Anno 1367. agentem ait, Ægidium magna cum ostentatione Pontificem Viterbij excepisse; eoq; ipsius Pontificis ingressum fuisse Die Martis 13. Mensis Iulij; vbi postquam Vrbanus per aliquos Dies moram traxit, Cardinalium æmulatione instigatus rationes administrati Belli per quindecim Annorum spatium ab Ægidio poposcit: Et quod postquam ab ipso Ægidio præfatæ rationes Clauium *Ghirardacci narratio.*

curru onusto Ciuitatum, Arcium, Locorumque Ecclesiasticæ ditioni subiectorum fuere præstitæ, aliquibus peractis Diebus Romanum iter Pontifex arripuit, quem Ægidius, alijs cum Principibus, eò fuit comitatus. Et quod Vrbani ingressus in Romana Curia fuit Die Sabbathi 16. Mensis Iulij sequtus: Vbi postquam ab itineris molestia Pontifex requieuit; ipsi Ægidius graue Legationis pondus excutiendi licentiam poposcit: Qua impetrata, aliquos post Dies Viterbium redijt, vbi temporis aliquo peracto interuallo Vitam cum Morte commutauit Die Sabbathi 14. Mensis Augusti.

Errores. Ghirardaccij.

Paulisper ad præfati Ghirardacci verba attentionem perpendamus, & videbimus, quot ex ipsis manifestæ depromuntur contradictiones: præter fallaciam in tempore Ægidij obitus assignando. Primò, si Pontifex Die 13. Iulij Viterbium intrauit, & antequam ab Ægidio rationes exigeret, per aliquos Dies,

Contrarietates eiusdem.

itine-

itineris longitudine defessus, quieuit; & post rationes ab Ægidio præstitas per aliud similiter temporis spatium Viterbij fuit commoratus, priusquam Romam proficisceretur; quomodo potest veridicè sustineri, Romam Die 16. eiusdem Mensis Iulij Pontificem intrasse? Tribus namque Diebus est impossibile, vt totum relatum perageretur, tàm Physicè, quàm Moraliter loquendo. *Confutationes.*

Præterea si Die Martis 13. intrauit Vrbanus Viterbium, & Die 16. Romam: minimè poterat esse in Sabbatho, vt ipse affirmat; tunc enim 17. non vero 16. in bona Arithmetica esset. Et licet Typi errorem esse obijceretur, parum refert: eandem namque impossibilitatem, quam pro Die 16. assigno, pro 17. insinuo, prædicta sua attenta relatione. Præterquamquod minimè potest Ghirardaccius ad erroris Typi Asylum cõfugere, siquidem ad prædictam Diem 16. scribendam, non numeris, sed literis vtatur.

Vlterius

Aliæ Contradictionis eiusdem.

Vlterius recordor apud eundem Ghirardaccium ſupra lib. 24. fol. 285. ad Annum 1364. quondam ſequentia verba legiſse, ſcilicet noſtrum Ægidium Albornotium præfato Anno 1364. Sanctiſsimè, ac Religiosè Teſtamentum condidiſſe: quo cauit, vt Bononiæ propè Scholas ad Scholaſticos Hiſpanos Collegium conſtrueretur cum Capella, Viridario, Cameris, alijſque neceſſarijs &c: Et ſtatim ſic dictus Author ſubiungit. Cæterum prædicto Teſtamento præfatus Ægidius ſuperuixit Annos duos, Menſes Decem, ac Dies viginti quinque. Et inferiùs de Anno 1367. loquens fol. 292. teſtatur ipſe Ghirardaccius Ægidium noſtrum obdormiuiſſe in Domino, quietemque ſuorum pro Eccleſiaſtica defenſione laborum à Deo in Cælis paratam accepiſſe Die Sabbathi 14. Auguſti eiuſdem Anni 1367.

Aliquantulum haſce ſcrutemur contradictiones. Primò namque ex Teſta-

men-

mento Ægidij Anconæ condito Die 29. Septembris Anno 1364. poſtquam aliquam recuperat ex acutiſsimo morbo paſso de amiſſa Valetudinem, (quare in Teſtamenti Capite illa apponit verba, ſcilicet ***Sanus Mente, & Corpore***, licèt conualeſcens adhuc lecto detineretur) fundamentum noſter Author aſsumit ad præfatam relationem de noſtro Collegio faciendam; Et ſuppoſito, vt veritas ſuadet, quod prædictum Teſtamentum fuit conditum dicta Die 29. Septembris, ſi Ægidius ſuperuixit Teſtamento Annos duos, Menſes Decem, ac Dies 25. minimè poterat Ægidij obitus ſequi Die 14. Auguſti à noſtro Authore teſtata, ſed 23. ſi calculum exactè facere velimus. Quare narratio de Die obitus Ægidij facta à prædicto Ghirardaccio fol 292. corruit totaliter, ex ipſius met verbis ſupra fol. 285. prolatis.

Confutatio narrationis Ghirardacci.

Nec excuſioni culpam tribuere poteſt, aſſerendo, quod pro Die 24. (ad ſequen-

Alia Confutatio.

ſequendos per multos alios Authores iſta Die obitum ſequtum atteſtantes) appoſuerit Typographus 14. Nam ipſemet aſsignat Diei appellationem, nempe Sabbathi; Et ſuppoſita illius relatione ſuprafacta de aduentu Vrbani Papæ V. in Italiam, vbi ait prædictum Pontificem Romam intraſſe Die Sabbathi 16. Menſis Iulij, debebat prædictus Dies 24. Auguſti habere denominationem Mercurij, non verò Sabbathi.

Alia Confutatio.

Amplius adhuc ſuppoſito, quod dictus Ægidij obitus fuiſset ſequtus Die 14. (vt ipſe Author refert) minimè poterat eſſe in Sabbatho, nam ſua admiſſa Sententia, quod Vrbanus Papa V. Romam conſcendiſſet Die Sabbathi 16. Menſis Iulij, iſto in caſu Dies 14. Auguſti debebat Solis, ſiuè Dominici denominationem habere, non vero Sabbathi, vt ipſe affirmat, nec facilis poterat eſſe Typographo æquiuocatio ob rationes ſupra allatas.

Sed

Quidnè circa nostri Ægidij obitum senserit Fr. Archangelus Gianius Florentinus? Manifestè apparet; dum in Prima Parte Annalium Sacri Ordinis Fratrum Seruorum Beatæ Mariæ Virginis Centuria secunda lib. 2. cap. 24. fol. mihi 110. colum. 2. asserit, sequtum fuisse Anno 1364.

Error Fr. Arch. Gianij.

Haud absque admiratione præfati Authoris notaui Sententiam, ipse namque maiorem debebat applicationem apponere in Ægidij obitus tempore certo inuestigando. Ægidius siquidem suæ B. V. M. Seruorum Sacræ Religionis Protector extitit ab Innocentio Papa VI. datus Annum circitèr 1353. & non solùm Protector; verùm & Benefactor amplissimus; Anno etenim 1354 vti Legatus, ac Vicarius Generalis Italiæ præfatæ Religionis Fratribus amplam indulsit facultatem ad Sæcularium confessiones audiendas; & quod Reuerendiss. P. Vitalis prædicti Ordinis tunc Generalis, suique pro tempore

AEgidius Protector Relig. Seruorum B.V.M.

AEgidius indulsit Fratribus Seruorum, vt confessiones Sæcularium audirent.

F pore

pore in dicto Officio successores possent ad libitum eiusmodi Confessarios singulis in locis eligere, ad prædictorum Sæcularium crimina per Sacramentalem Pœnitentiam expianda; vt Bulla dicti Ægidij apud Vrbem Veterem 5. Cal. Nouembris Anno 1354. data, & in Conuentu Foroliuij seruata, indicat: Idem Ægidius gratijs specialibus præfatam Religionem, dictumque Generalem prosequi volens, hunc Apostolicum declarauit Concionatorem, vt simul cum Episcopo Ariminensi Summi Pontificis nomine Crucem vbique erigere, plenariam absolutionem impendere, Verbumque Dei contra Pontificis aduersarios, Fideique Catholicæ contumaces hostes, & præcipuè aduersus Hæresiarcham Franciscum de Ordelaffis Foroliuiensem, eiusque Receptores, ac Fautores, prædicare posset; vt literæ dicti Ægidij Cæsennæ datæ Nonis Iulij Anno quinto Pontificatus Innocentij VI. in Conuentuque S. Ioseph propè

AEgid. declarat Concionat. Apost. R. P. Vitalē Ord. Seruorū Generalem.

pè Portam Saragoziæ Ciuitatis huius Bononiensis custoditæ manifestant ; & amplius Anno 1363. viuam cordialitatem, vigilantissimamque suam erga dictum Ordinem Protectionem verè exprimens, per suas literas Cæsennæ datas RR. PP. Fr. Petro de Aretio, Fr. Venturæ de Senis, Fr. Guidoni de Castello totum Ordinem Generalitèr visitandi, Religionisque mores, ex nimia viuendi licentia collapsos, ob absentiam Reuerendiss. P. Vitalis Generalis, Apostolicis negotijs Syriæ, Palæstinæque intenti, in pristinum restituerent; aberrantesque in officium reuocarent (vt monumenta antiqua Conuentus Ferrariensis Seruorum B. V. M. depromunt) amplam potestatem delegauit.

AEgid. facit visitare, ac in pristinũ stat. restituere Ord. Seruor. B. V. M.

Alia veræ pietatis, altæque erga præfatum Ordinem Protectionis ab Ægidio gesta passim inuenimus ; qua de causa admirationem (vt dixi) haud exiguam mihi dicti Authoris attulit Sententia,

tanti Protectoris obitum desſignans Anno 1364. ſimulque ſtatim poſt Ægidij obitum Annum circiter 65. Religioni Protectorem vndecimum fuiſſe ab Vrbano V. datum D. Cardinalem Androinum; cum dum Ægidius in humanis egit dicti Ordinis tutelarem Protectionem haud excuſsit.

Confutatio Sent. Gianij.

Sed ne tædio beneuolos afficiam Lectores, ſilentiali inuoluam puluere innumeros alios veteres Italos Scriptores, qui tam in certitudine Obitus Ægidij aſsignanda, quàm in Ægidianis geſtis conſcribendis apertè fuere decepti; vt fuſiùs legere poterit curioſus in pleriſque veteribus Hiſtoriographis de Italicis Rebus ab Anno 1350. vſque ad 1370. Ex quibus (fateor) minimè fuere talem deceptionem paſsi permulti; non attamen maiori ipſorum parti hoc accidit.

Amplius defenditur Sepulbeda.

Vndè ſi meus Sepulbeda (ſuppoſita Hypotheſi, quod hæ vltimæ Hiſtoriæ forent ſuæ Primitiuæ, & quod & ipſe in

eundem

eundem incidiſset errorem) Claſſicos debuit Italos Hiſtoriographos ſequi ; iſtorumque tam multi ipſo non ſolùm antiquiores, verùm & moderniores ; ità apertè fuere decepti , non ſolummodo hac in re ; verùm & in alijs Ægidianis geſtis conſcribendis , ac notandis : Quid mirum ſi Alienigena Sepulbeda eandem fuiſset Sententiam amplexatus ; cæcuſq; à cæcis ductus, in erroris foueam omnes ceciderint ?

Amplius defenditur idem Sepulbeda.

Præterquamquod meus Cordubenſis Sepulbeda (præfata ſuppoſita Hypotheſi) non ſolummodo fuiſset ſequtus Italos Authores ; verùm & Hiſpaniarum clariſsimum Hiſtoriographum Patrem Ioannem Marianam è Societate Ieſu, Virum ingentiſsimæ eruditionis in ſua de Rebus Hiſpanicis Hiſtoria , quem ipſa vltima Hiſtoria Ægidiana Sepulbedæ nomine edita Anno 1628; refert , citatque in margine dicentem in lib. 17. cap. 7. fol. mihi 810. ſequentia verba , ſcilicet . *Quo tempore*

Error Patris Marianæ.

(nem-

(nempe Anno 1364.) *allatum ex Italia est, AEgidium Cardinalem antea Toletanum Præsulem Diem obijsse Viterbij ad 3. Kal. Octobris, &c.* Vide iam conuenientiam cum nostra Sepulbedæ tributa Historia Ægidiana.

Defenditur P. Mariana. Nec ob hoc erroris culpa debet Marianæ apponi; nam ipse solummodo scribit, quod ex Italia Hispaniam fuit dicto Anno scriptum. Quod apparentiam aliquam habuit ad credulitatem exigendam; nam cum eo Anno morbo acutissimo, Medicorumque iudicio omnis spei salutis acquirendæ prorsus exuto Ægidius laborasset; ita vt suæ vltimæ Voluntatis Testamentum, postquam aliquantulum se agnouit conualescentem, condidisset: facilimè nouitatum ambitiosi calami ipsum vita functum Hispaniam scripsere; hacque accepta notitia, eam suis codicibus Mariana commendauit, eo, quo acceperat modo. Ideoque ipse non affirmat Ægidij obitum

dicto

dicto tempore ſequtum; ſed ſolummodo talem notitiam eo tempore fuiſſe ex Italia in Hiſpaniam allatam.

Nec dictus Mariana alio modo ſcribere poterat; tam abſente ſiquidem conſtituto; nulla alia via ſcribere poterat res Italiæ euentas, niſi ex notitijs è Latio acceptis. Quod minimè Italis accidit, qui ſuis ditionibus Ægidium habebant; præ ipſorumque manibus vltimum Deo commendauit Spiritum. Quare iſtorum error culpabiliſsimus eſſe debet, vti ignorantiaque craſsiſsima damnari. Marianæ autem error (ſi error appellari poſsit) notitiam è Latio participantibus tribui proculdubio debet, non ipſi, qui eo, quo potuit modo ſcripſit. Culpentur ergo tales; ab iniurijſque Sepulbeda, & Mariana vindicentur; in ſequemet ipſos tales execrantes argumentum retorqueant.

Amplius defenditur P. Mariana.

Vide iam noſtrum vindicatum Sepulbedam ab acceptis impoſturis: illi ſiquidem, qui ſuam veram Hiſtoriam Ægidianam

Correctio Hiſt. AEgid. vulgaris.

nam adulterarunt, culpabiles omnimodo esse debebant; quo cognito errore, D. Archidiaconus Sauarus Miletus quando Historiam Ægidianam Latinam in Italam linguam traduxit, licet illa obitum Ægidij sequtum testetur Die 29. Mensis Septembris Anni 1364. haud sic traducere voluit; loco siquidem Anni assignati apposuit 1367. vt ex ipsa Historia traducta, Typisque apud Iacobum Montium Bononiæ Anno 1664. data, fol. 172. apparet.

Error Historiæ AEgid. vulg. Ital. veteris.

Quam aduertentiam haud habuere Versores eiusdem Historiæ Ægidianæ Latinæ in Italum sermonem; quam Typis Bononiæ dedere Anno 1590. apud Ioannem Rossium.

Dissidium DD. Colleg. circa obitus AEgid. tempus.

Nec defecere inter nostros Sodales aliqui, qui errorem apertè cognouere; vt fuit (inter alios permultos) DD. Ioannes Malo de Briones in sua Collegij descriptione, qui de Ægidij obitu breuitèr tractans, ipsum Anno 1367. sequtum apposuit; quamuis contrarium permulti sustinuere,

vt

vt Verſores Hiſtoriæ Ægidianæ Latinæ in Hiſpanum ſermonem Bononiæ impreſſæ Anno 1612. apud Hæredes Ioannis Roxo; permultique alij tum in Codicibus Typis datis, tum manuſcriptis apertè fuere confeſsi; errori in dicta vltima editione Hiſtoriæ Ægidianæ Latinæ præcontento inhærentes.

Error Hiſt. AEgid. vul. Hiſpan.

PVNCTVM II.

Certitudo temporis Ægidij obitus apponitur.

SVpereſt nunc, noſtro vindicato Sepulbeda, vt præfixum aſsignem mei Domini Ægidij obitus tempus. Et primò ſupponere debeo, quod pacata Italia è Tyrannicis ſeditionibus, Eccleſiaſticoq; Patrimonio ope, virtuteque maxima Ægidij in priſtinam reſtituto Chriſti Vicariorum obedientiam; ne Mundi Capitis ſublimior Sedes tandiu proprij Paſtoris

Aſſignatur certum tempus AEgidij obitus.

AEgidius Pontificem hortatur, vt se in Ital. transferat.

præſentia orbata maneret, certiorem de Latina ſerenitate Vrbanum PP. V. Auenioni reſidentem, per ſpeciales Nuntios ſanguine iunctos fecit, ipſumque, vt Gallia relicta ſe in Italiam quàmcitius transferret, fuit ſummopere deprecatus Anno 1367.

Vrbanus Papa V. relict. Auenion. ſe in Ital. trãsf.

Annuit Ægidij monitionibus, precibuſq; Vrbanus, deſiderioq; iam recuperatum videndi Patrimonium; Almæ Vrbis, Orbiſque Latini Oues ſua præſentia ſolandi, Auenione relicto Maſsiliam ſe contulit, ibique Triremium numeroſa parata Claſſe, eam inexplicabili conſcendit lætitia permultis ſtipatus Purpuratis Patribus: breui tempore Genuam appulit, indeq; Cornetum, vbi eum Ægidius ſummo gaudio excepit, Viterbiumque fuit comitatus: ibique adminiſtrati Belli rationes exactas à Pontifice dedit, vt ſupra notaui. Hoc totum pro comperto habetur.

An Ægidius noſter Vrbanum Romam fuiſſet comitatus, poſtquàmque in Late-

rano

rano ipſum reliquit, Viterbium redijſſet, vbi tertium poſt Menſem Vitam cum Morte commutauit? An vero adhuc Vrbano Pontifice Viterbij commorante, præfatus Ægidius ex hac terrena vita in cœlitem migraſſet? Affirmare tàm primum, quàm ſecundum non audeo; fateor primum eſſe (vt quilibet mihi ſtatim obijciet) expreſſam Sepulbedæ ſententiam in ipſius primitiua Hiſtoria exaratam; attamen in ea nil præter, quod ipſum Antiquiſsimi Itali Authores docuere, ſcripſit. Quorum eandemmet Sepulbedæ ſententiam ad literam defendentium, nonnullos adducam.

Dubium de comitat. AEgid. Pontif. Romam, &c.

Vindicatur Sepulbed. ab obiect. ipſi facta.

Authores partem affir. dub. defend.

Blondus Flauius Foroliuienſis in lib. 10. Hiſtoriarum Romanorum, ab Inclinatione Imperij. Decad. 2. fol. mihi 372. eandemmet Sepulbedæ depromit ſententiam, ac verba.

Blondus.

Æneas Siluius Piccolomineus, per vnum ferè Sæculum ante Sepulbedam natus (qui in minoribus conſtitutus Concilio

AEneas Siluius.

Narratio Concil. Basil.

Basiliensi interfuit, scripsitq; quendam librum de authoritate prędicti Concilij contra Eugenium PP. IV. quando Philippi suasione, Patres, qui Ferrariæ conuenire renuere, Eugenium ad comparendum citauere, eoq; aditum renitente, Amadeum iam Sabaudiæ Ducem è latebris Eremiticis solitudini deditum extraxere, Pontificemque Fœlicis nomine insignitum creauere; quare nouum schisma in Dei Ecclesia fuit exortum, post tot laboribus iam Concilio Constantiensi, morteq; Benedicti Antipapę nuper sedatum. Quem librum postmodum dictus Æneas Siluius, cum esset Summus Pontifex Pius Secundus nominatus, amplissimè retractauit; vt ipsius Bulla data Romæ apud Sanctum Petrum sexto Cal. Maij Anno 1463. depromit) in lib. 10. super Epist. & Decad. Blondi ab Inclinat. Imperij vsque ad temp. Ioannis Pont. XXIII. fol. mihi 270. ait eademmet verba Sepulbedæ, nempè, quod Ægidius Pontificem vsque ad Lateranum fuit comitatus

Retract. AEneæ Silu. circa lib. de Gest. Concil. Basil.

tus

tus, poſtmodumque Viterbium redijt, vbi tertio poſt Menſe Vitam cum Morte commutauit.

Idem referunt alij permulti Sepulbeda antiquiores, ac moderniores; vt ſunt Ioannes Nauclerius in volum. 2. Chronographiæ Generat. 46. fol. mihi 1017. Ioannes Nicolaus Doglioni in Compend. Hiſt. Vniuerſalis part. 4. Ciacconius in vita Clementis Papæ VI. ad Ann. 1350. vbi etiam apponit memoriam, quam affert Alidoſius ſupra relatus; attamen abſque illis vltimis verbis, quæ notauimus in Hiſt. Eccleſ Placentin. Petri Mariæ Campi: & dictus Ciacconius fol. 898. eandemmet ſententiam Sepulbedæ depromit. Gaſpar Bugati in ſua Hiſtoria Vniuerſali lib. 4 fol. mihi 436. ſupra relat. Platina in Vitis Pontificum ad Vitam Vrbani Papæ V. Matthæus Vecchiazzani ſupra relatus, in 2 part. Hiſt. Forlimpop. fol. 13. Marcus Guazzus in ſua Hiſtoria Vniuerſali fol. mihi 273.

Io. Naucler. *Io. Nicol. Doglioni.* *Ciacconius.* *Gaſpar Bugat.* *Platina.* *Matt. Vecchiazzanus.* *Marc. Guazzus.*

Tarcha-

Io. Tarchag. Tarchagnota in 2. Part. Hist. Vniu. Mundi lib. 17. fol. mihi 399. ad Ann. Christi 1369. vbi etiam asserit (haud recordatus assignationis supra relatæ, nempè de obitu Ægidij ante Annum 1366. sequto, vt supra notauimus) dicto Anno 69. Ægidium Vitam cum Morte commutasse.
Ghirardacc. Ghirardaccius idem defensauit circa comitatum Romam vsque, vt supra latè insinuauimus. *Barthol. Dionys. de Fano.* Bartholomæus Dionys. de Fano in Viridario omnium Hist. Mundi 2. par. cap. 172. fol. 501. *Fr. Iacobus Philippus.* Fr. Iacobus Philippus in supplemento Chronicæ vsq; ad Annum 1524. lib. 13. ad Annum 1357. fol. 262. Alios quamplurimos omitto.

Quarè mirum esse non debet, quod Sepulbeda id affirmasset, si tot habuit Magistros, totque Authores post ipsum eiusdem confirmatores extitere sententiæ.

Præterquàmquod in præsentiarum nec meum Sepulbedam, nec Authores supra relatos impugnare prætendo, veritatem

namque

namque ſuo loco relinquens, ſolummodo aſſero, me idem affirmare haud audere. Nam cum hæc certa aſſertio dependeat ex certitudine temporis acceſſus Pontificis Vrbani Romam; & in hoc diſsidium inteſtinum, impacatumque inter inſigniſſimos Hiſtoriographos verſetur, ideo hunc labyrinthum effugiam, cum ad meum intentum parum referat ita prolixa perſcrutatio.

Diſſid. Auth. circa aduent. temp. Vrb. V. in Ital.

Ad diſsidij confirmationem audiamus Ioannem Baptiſtam Pigna in Hiſtoria Principum Eſtenſium, Volum. 1. lib. 5. fol. 315. ad Annum 1367. dicentem, Menſe Octobris dicti Anni intraſſe Romam Vrbanum Pontificem V. Ad ſequentes attentionem præſtemus.

Ioan. Baptiſ. Pigna.

Henricus Spondanus in Annal. Eccl. in vita Vrbani Papæ V. ad Annum 1367. ait præfatum Pontificem Viterbij moram traxiſſe vſque ad æſtiui caloris terminationem; poſtmodumque Romanum arripuiſſe iter, Almamque Vrbem intraſſe

Henric. Spõdanus.

Die

Die 16. Mensis Octobris præfati Anni 67.

Fr. Abraham Bzouius.

P. Fr. Abrahamus Bzouius Polonus in continuatione Annalium Historiæ Ecclesiasticæ D. Cæsaris Cardinalis Baronij ab Anno 1300. vsque ad 1378. tom. 14. colum. 1332. vsque ad 1335. de nostro Ægidio, ac Vrbano Papa V. agens, ait hunc Die 12. Mensis Maij Anni 1367. è Massilia discessisse, Genuamque appulisse 10. Calendas Iunij 23. Triremibus stipatum. Secundoque Calend. Iunij inde abijsse 8. Ligusticis comitatum Triremibus; Cornetum accessisse Die 4 Iunij; Viterbium 8. Calendas Iulias, vbi quoad ardentis caloris mitigationem fuit commoratus; postmodumque Romana arrepta via Almam Vrbem intrasse Die 16. Mensis Octobris dicti Anni 67.

Fr. Philipp. à Sanctissima Trinitate.

P. Fr. Philippus à Sanctissima Trinitate Primus Fratrum Carmelitarum Discalceatorum Generalis Diffinitor, in

sua

ſua Generali Chronologia Mundi ad ſextam iſtius ætatem, & Chriſti 14. Sæculum fol. mihi 611. ait Vrbanum Pontificem V. Triremem Maſsiliæ conſcendiſſe Die 20. Menſis Maij Anni 1367 Die 24. eiuſdem Menſis Genuam appuliſſe; quarto Iunij Cornetum; eiuſdem Menſis 9. Viterbium, Romamque Die 16. Menſis Octobris eiuſdem Anni 1367. perueniſſe.

Alphonſus Ceccarellus in lib. 3. Hiſtoriæ Domus Monaldeſchæ fol. mihi 83. teſtatur Ægidium Viterbij obijſſe Die 22. Menſis Auguſti Anno 1367. adhuc ibi commorante Vrbano Papa V. *Alphonſ. Ceccarellus.*

D. Odoricus Rainaldus Taruiſinus Clericus Congregationis Oratorij S. Philippi Nerij in continuatione Annalium Eccleſiaſ. Baronij tom. 16. ad Annum 1367. & vitam Vrbani Papæ V. Occid. 22. affirmat præfatum Pontificem, quando Gallia relicta Latinum iter arripuit, Viterbium intraſſe Die 9. Menſis Iulij; Ro- *Odoricus Rainaldus.*

mamque Die 16. Mensis Octobris præfati Anni 67. dictamque opinionem confirmat authoritate Bosq; in Gestis dicti Vrbani.

En Authores (alijs quam plurimis eandem sententiam amplexantibus omissis) ita Classicos, clarissimos, magnoque pretio dignè apud omnes habitos accessum Vrbani Pontificis V. Romam Die 16. Mensis Octobris Anni 67. sequutum defensantes; nunc quid alij senserint circa hoc? videamus.

Ciacconius.

Ciacconius in tom. 1. de Vit. Pontificum, & Cardinalium de nostro Vrbano Papa V. tractans fol. mihi 938. asserit Anno 1365. venisse in Italiam.

Fr. Archang. Giannius.

P. Fr. Archangelus Giannius Florentinus in Annal. Sacri Ordinis Fratrum Seruorum Beatæ Virginis Mariæ 1. part. cent. 2. lib. 2. cap. 4. testatur præfatum Vrbanum Pontificem V. Auenionensi Ciuitate relicta in Italiam peruenisse Anno 1365.

Io. Tarchagnota.

Ioannes Tarchagnota locis superius allega-

allegatis ſcilicet in 2. part. Hiſtoriæ Vniuerſalis lib. 17. ad Annum 1369. aſſerit Vrbanum Pontificem eo Anno Romam veniſſe, poſtmodumque ait, hunc aduentum fuiſſe ſequutum Anno quarto ſui Pōtificatus; & ſuperiùs lib. 16. fol. 397. affirmat, prædictum Pontificem creatum fuiſſe Anno 1362. Vnde nuſquam certitudinem tangit.

Matthæus Palmerius Florentinus in Chronic. fol. 131. ſuſtinere conatur Carolum Imperatorem in Italiam veniſſe, Pontificemq; fuiſſe alloqutum Ann. 1366. *Matthæus Palmerius.*

Pater Iacobus Gordonus Leſmoreus Scotus Societatis Ieſu in 2. tom. Operis Chronologici rerum per Vniuerſum Orbem geſtarum vſque ad Annum 1617. fol. mihi 544. ad Ann. 1366. profert dictum Vrbanum Pontificem V. eo Anno 66. Romam perueniſſe. *Iacobus Gordonus.*

Marcus Antonius Coccius Sabellius Author clariſsimus, & antiquus, qui vſque ad Pontificatum Alexandri PP. VI. *Sabellius.*

primumque Annum Iulij Papæ II. ſcripſit, in Rabſod. Hiſtor. lib. 9. Ennead. 9. fol. mihi 116. ait Vrbanum Pontificem V. ex Gallia in Italiam veniſſe Anno ſui Pontificatus quarto, & ſubdit ſequentia verba. *Fuit autem Annus ille, quo Vrbanus Pontifex, & Carolus in Italiam venere Milleſimus, ab humanæ ſalutis exordio, trecenteſimus, duoque de ſeptuageſimus.* videlicet 68. Et paulo inferiùs ait. *Quinto huius Pontificatus Anno, qui ſextus, & ſexageſimus fuit ſupra trecenteſimum, ac milleſimum humanæ ſalutis, &c.*

Eiuſdem contradictio.

Neſcio, quomodo prædictas narrationes poſsit Sabellius concordare? nam ſi quintus Vrbani Pontificatus Annus fuit humanæ ſalutis 1366. neceſſariò infertur, vt ſi quarto Pontificatus Anno in Italiam venit (vt ipſe ſupra teſtatur) hic eſſet Redemptionis 1365. Hocque ab ipſo clarè ſuppoſito, euidentèr corruit prima Anni declaratio, nempè *duo de ſeptuageſimus*, ſi verò huic ſtare velimus, aliæ

abſque

absque fundamento proculdubio remanent.

Vnde his Authoribus (alijsque haud paucis eiusdem opinionis ommissis) vltimò allatis relictis, reuerà siquidem aberrantes tempore, quo Vrbanus Papa V. Gallia relicta, se in Latium contulit, apertè extitere; dissidium propriè versari dicemus inter eos, qui Anno 1367. concordes in Italiam Pontificem peruenisse; Mense, quo Romam intrauit discordant. Vnde tanta inspecta differentia, si asseuerarem Ægidium Romam Pontificem fuisse comitatum; necessariò corruerent Sententiæ clarissimorum Virorum Vrbanum Pontificem V. eam intrasse Mense Octobris testantium: si autem istorum adhærerem opinioni, certò, quod absque fundamento accessus tempus Pontificis Romam; Ægidijque comitatum scripsere præfati Authores primò relati, esset apertè demonstrare; quod decens haud esset, tantorum, tamque Doctissi-

Amplius explicatur dissidium prædictum.

morum

morum Authorum eximia grauitate inſpecta.

Obiectio in Auth. ſent. affir. diſſid. ſup. dicti.

At vt meum pandam ſcrupulum, reuera licèt permultas multiuaga mente combinationes feciſſem, haud capere potui, quomodo præfati Authores, qui Ægidium Romam Pontificem fuiſſe comitatum teſtantur, aſſerant quod tribus Menſibus peractis, poſtquam Viterbium prædictus Ægidius redijt, Vitam cum Morte commutaſſet? nam pro comperto ſuppoſito (vt permulti iſtorum Authorum etiam affirmant) Maiori parte Menſis Maij peracta Vrbanum Genuam appuliſſe, incœptoque Ianuario Cornetum, dein Viterbium, vbi moram aliquam traxit, dum Rationes Belli ab Ægidio popoſcit, aliquaque (vt certum eſt) Conſiſtoria habuit; quanquam quàm citius ſe vellet expedire, neceſſariò (iſtorum ſuppoſita ſententia) debuit cadente Iunio, Iuliouè incœpto Almam Vrbem intrare; à qua credere, haud debemus poſtera Die Ægidium diſceſſ-

ſceſiſſe, Viterbianumque iter arripuiſſe, tum ob vrbanitatem, obſequiumque, quod Vrbano præſtare debebat; tum etiam nam cum eſſet iam ſenio confectus Ægidius, aliquorum (licet paucorum) Dierum requie interualli indigebat ad Itineris defeſſionem ſubleuandam; poſtmodumque aliquibus etiam Diebus indigebat, vt Viterbium rediret; tuncque Menſis Iulius adminus ſi non cadentiam, medietatem attingere debebat; & à medietate (ſiue inceptione, nam ad noſtrum intentum perinde eſt) Iulij vſque ad Diem 23. Auguſti, quo Die Ægidius fato deceſsit, minimè poterant tres Menſes tranſire; vnde ignoro, quo nitantur fundamento prædictorum Authorum Sententiæ atteſtantes, quod poſtquàm Ægidius Vrbanum PP. V. Romam fuit comitatus; Viterbiumque redijt; trium peracto Menſium interuallo Vitam cum Morte commutauit?

Quapropter (vt iam dixi) affirmare non audeo meum Ægidium Pontificem *Alia Obiectio*

Vrba-

Vrbanum V. Romam fuiſſe comitatum; & virtute Inſtrumenti ſuperiùs allegati de abſolutione D. Albricij de Lambertinis Bononienſis colligitur, Die 12. Iulij ſuæ ampliſsimæ Legationis munus adhuc Ægidium exercuiſſe: quo fundamento meus augetur ſcrupulus. Sed ad meum redeo iam intentum.

Encomia Ægidij.

Magnanimus valdè erat Ægidius, & quantumuis ex Seneca didiſciſſet, miſerrimam eſſe fortunam æmulatione carentem; nihilominus indefeſsis laboribus, animique conſternationibus pro Libertate Eccleſiaſtica paſsis, itaut nec propriæ vitæ innumeris periculis, proprijque Patrimonij diſpendio pro ea parceret, attentis; haud exiguam ipſi attulit diſplicentiam æmula collegarum ſuggeſtio ad Belli adminiſtrati rationes reddendas; Deoque ita immenſis laboribus ob Eccleſiaſticum recuperandum Patrimonium libatis, ponderoſaque Sarcina tam vaſtæ Legationis excuſſa, Mundanis renuncians ita arduis nego-

negotijs, quietemque, & corporis, & mentis ſummopere anhelans, quaſi ipſiuſmet obitus prenuntius eſſet, ſe in proprium ſuburbanum Palatium (quod Baſtita Belrepauſi appellabatur) propè Viterbium tranſtulit; vbi in innumerorum pauperum indigentijs ſubueniendis; largiſsimis dotibus, ne permultarum Virginum egeſtate laborantium pudicitia maculam pateretur, aſsignandis; alijſque pijſsimis charitatis tanto Principi correſpondentibus operibus exercendis; vita contemplatiua obſeruanda; aliquibuſque rebus ipſius Teſtamento Anconæ condito Die 29. Septembris Anno 1364. expreſsis executioni mandandis; breui tempore, quo ibi fuit commoratus, deditus totalitèr extitit: Cum autem Diuinus, iuſtiſsimuſque Remunerator meo Principi, ac Domino Ægidio in ſuorum pro Eccleſiaſtica defenſione verè laborum præmium, quietemque perennem in Cœleſtibus Manſionibus paratam haberet, Diuina ſic annuente Maieſtate, declinante

Morbus AEgid. Augusto Mense, febris maligna, verè Mortis Fiscalis nuncupata, eum cœpit angere; viresq; ipsius in Dies, horasq; tenuare, quod cum Ægidius agnosceret; Pœnitentiali munitus Confessione, Diuino Viatico refectus, Sacraque Vnctione confortatus Die 23. Mensis Augusti Amicis, Familiaribusque vocatis, breuem condidit suæ vltimæ voluntatis Codicillum; omnesque circunstantes, & præsertìm Codicilli Commissarios cordialitate ingenti, obortisque lachrymis deprecabatur, vt *AEgid. commend. vlt. perf. Colleg.* hoc nostrum Collegium (nec mirere, Lector, si lachrymis, quas hunc super Codicem mea lumina effundunt, imbuto calamo atramenti loco ad has exarandas lineas vtor.) ad suam vltimam perfectionem quamprimùm reducerent; assumptaq; Crucifixi effigie profusis decurrentibus lachrymis sacratissima pluriès osculans, irrigansq; stigmata, commissorumque veniam toto corde poposcens, ipsi vltimum commen- *Obit. AEgid.* dauit spiritum hora Vespertina post meridiem

ridiem in manſionibus inferioribus dicti Palatij Belrepauſi, Eodem Die vigeſimo tertio Menſis Auguſti, Anno Humanæ Redemptionis Milleſimo tercenteſimo ſexageſimo ſeptimo; inconſolabili cum vlulatu, ac planctu, tum Viterbienſis ditionis, quæ vt par erat tenerè tam munificentiſsimum deperibat Benefactorem; tum totius Italiæ ipſum vti Patrem Reſtauratorem agnoſcentis; tum præſertìm Bononienſis Populi ab eo ingentium Beneficiorum haud immemoris; tum denique totius Orbis Chriſtiani ipſum vti Tyrannorum Malleum, Diui Petrique Patrimonij acerrimum defenſorem, ac tutorem venerantis.

Luna ſanguinolenta apparet.

Et vt Cœleſtis ita debitum comitaretur luctum, talem quaſi præſagiendo cædem; in principio dicti Anni 67. Minus Luminare ſanguine ferè tinctum ſe mœrentibus exhibuit mortalibus; poſtmodumque per horæ quadrantem cruoris Zona depoſita, pullam induit funeſtam,

dolore acsi suo tanti Herois præuisam cædem annuntiaret.

Istius Die 23. secuti obitus certitudinem confirmarunt Declaratores Codicilli D. Ægidij; ipsi siquidem Bononiæ Die 12. Mensis Maij Anni 1368. congregati, rogato Martino Fernandez de Pastrana Notario, eundem Obitus Diem pluries certificarunt. Ipsiusque intuitu Capitulo, ac Canonicis Sanctæ Ecclesiæ Metropolitanæ Toletanæ legarunt bis mille Auri Florenos ad emendas Possessiones, quibus de Annuis redditibus singulis Anni Mensibus in perpetuum Die 23. à Vesperis, & 24. in Missa Solemne Anniuersarium pro Ægidij Anima celebrarent in Capella Sancti Ildephonsi dictæ Ecclesiæ Toletanæ; quam Capellam insigni Supellectile, pretiosissimis ornamentis, venerabilibusque Sanctorum Reliquijs (quas inter haud infimum habebat locum, Venerationem, ingentemq; existimationem vna ex Beatæ Luciæ Virginis, ac Martyris mani-

Confir. diei obit. AEgid.

Legat. relict. Eccles. Toletanæ.

manibus) ſuis ſumptibus Ægidius in humanis agens illuſtrarat; inſuperque aliud ſolemne Anniuerſarium ſingulis Annis in perpetuum eo Die, quo præfati Ægidij oſſa, tunc Aſiſij iacentia, in præfata Diui Ildephonſi Capella fuiſſent humata, ſecundum ſui Teſtamenti diſpoſitionem.

Eadem certitudo apparet ex legato magno Fratribus Minoribus Conuentus Sancti Franciſci de Aſiſio relicto, tali adhibita conditione, vt ſingulis Annis in perpetuum Die 23. Menſis Auguſti à Veſperis, & 24. in Miſſa ſolemne Anniuerſarium pro Ægidij Anima celebrare tenerentur; cui aſsiſtentiam præſtare deberent cuncti Fratres Franciſcani omnium Aſiſij Conuentuum, ibiq; pro illius Anima preces ad Deum effundere. Et pariformitèr Fratres ſolummodo Conuentus Sancti Franciſci de Aſiſio, vbi prædicti Seraphici Corpus veneratur, tenerentur ſingulis Anni Menſibus inperpetuum Die 23. à Veſperis, & 24. in Miſſa aliud Anni-

Legat. relict. Fratrib. Minor. S. Franciſci.

Anniuersarium in Capella Ægidij pro ipsius Anima celebrare.

Confirmatur amplius Diei obitus AEgidij certitudo.

Quod comprobatur ex antiquis Scripturis penès Fratres Minores Conuentuales prædicti Cœnobij Sancti Francisci de Assisio seruatis, in cuius Archiuio reperitur quidam antiquissimus Memoriarum Codex appellatus, in quo sequentia verba scripta inueniuntur, quamuis vulgari sermone, fideliter tamen in Latinum traducto. Scilicet: *Anno 1367. Sedente Vrbano V. obijt Viterbij AEgidius Cardinalis Die 23. Augusti, cuius Cadauer Assisium translatum, fuit humatum in Capella Sancta Catharina pradicta Ecclesia Sancti Francisci. Quam Capellam idem AEgidius dum vita fungeretur proprijs sumptibus adificari curauit.*

Amplius confirmatur.

Et similiter in alio Libro antiquo in folio, manuscripto, foris coramine cooperto, pariformiter in præfato Archiuio asseruato sequens Memoria ad literam legitur; traducta attamen in Latinum sermonem,

monem, nempè. *Pro Anima Cardinalis Albornotij Hispani, qui adiudicauit Cœnobio omnem partem Fabricæ nominatæ Scarpa, vbi videtur Statua Sixti IV. etiamque reliquit Conuentui Centum Millia Scuta, celebrari debet singulis Annis solemne Anniuersarium; & singulis Mensibus aliud Officium Mortuorum: vt in Libro Memoriarum, vbi eius mors notata habetur.*

Quod totum pijssimè à præfatatis Religiosis adimpletur; & quoniam Die prima Septembris (vt prædicti Conuentus Fratres notatum habent; alijque Authores testantur) dicti Anni 67. fuit Ægidij Cadauer in dicta Capella Ecclesiæ Sancti Francisci sepultum; solemne Anniuersarium, quod Mense Augusto facere debebant, peragunt in præsentiarum dicta Die 1. Septembris magna cum pompa funerali, lugubribusque apparatibus Ecclesiam ornando, vbi preces tam Matutinas, quam Vespertinas, Missamque concinunt

Translat. Anniuersar. quod fit Asis.

cinunt

cinunt cum Musica, omniq; maiori possibili decentia tanto Principi Benefactori debita. Dictique Anniuersarij celebratio fit in præfati Ægidij Capella, Sanctissimi Crucifixi hodierna die vocitata, vbi Albornotiæ Gentis insignia Lapidibus inspiciuntur insculpta; Ægidijque Purpuratus Pileus è sumitate pendens; & in cuius Sepulchro (vt creditur, & à prædictis Fratribus proculdubio affirmatur) pars sui Cadaueris fuit relicta, quando Toletum fuit asportatum.

Pars Cadaueris AEgid. iacet Asis.

Eademmet veritas apparet ex solemni Auniuersario, ad quod pro Ægidij Anima singulis Annis in perpetuum celebrandum prædictis diebus, nempè 23. Mensis Augusti in Vesperis, & 24. in Missa (quamuis hodie fiat Die 24. à Vesperis, & 25. in Missa, propter nouum Decretum à Sacra Rituum Congregatione emanatum Anno 1662. Die 5. Augusti Sedente Alexandro PP. VII.) se vltrò Collegio nostro obligare RR. Prior, ac Canonici

Amplius confirmatur dicta certitudo obitus AEgidij.

nonici Lateranenses SS. Victoris, & Ioannis in Monte Bononiæ Anno 1369. quorum Originalis obligatio extat in Archiuio huius nostri Collegij Maioris Bononiæ, eiusq; Authenticum Exemplar in publico huius Ciuitatis Archiuio asseruatur alligatum in lib.4. Diuersorum, in Scrinio sub nu. 51. & RR. PP. Canonici Lateranenses S. Ioannis in Monte Bononiæ notatam eam habent, simul cum prædicto Die Ægidij obitus Mense Augusto Anni 1367. secuti, in quodam libro chartæ pergamenæ Gotthico charactere illius temporis manuscripto, foris tabellis nigro coopertis coramine munito, ac in Archiuio Monasterij prædicti S. Ioannis in Monte seruato: quæquidem memoria literis rubris exarata extat inter Officiorum celebrationes, ad quas singulis Augusti Mensibus dicti Canonici tenentur; præfatumque Librum mihi exhibuit Reuerendiss. Pater D. Honoratus de Montecaluis Nobilis Bononiensis (verè sapientissimus, ac facun-

Anniuersar. quod pro AEgidio faciunt Canon. Reg. Later. S. Io. in Monte Bononiæ.

dissimus vir, intrinsecè, ac extrinsecè nomen prè se ferens, iam Abbas Generalis totius Congregationis Lateranensis; eiusdemque ad præsens perpetuus Genaralis Diffinitor, Monasterijque S. Ioannis in Monte Bononiæ Abbas) vt de præfati Ægidij obitu Anno, Mense, ac Die relatis secuto certior fierem.

Hoc sanctissimo veræ pietatis stricto vinculo antedicti RR. Canonici se, ipsorumque in posterum successores innodare voluere viua gratitudine, memores ingentium ab Ægidio acceptorum beneficiorum tempore, non solummodo, quo ipsorum Religionis dignissimus extitit Protector; verùm, & innumerorum, quibus ipsos fuit prosecutus ab Anno 1361. vsque ad sui obitus diem; à præfato siquidem tempore fuit Prior Monasteriorum, tam Sancti Victoris, quàm S. Ioannis in Monte Bononiæ: vt ex Bulla Innocentij PP. VI. Auenioni data 7. Idus Martij, sui Pontificatus Anno Decimo apparet.

AEgid. Prior Monast. SS. Vict. & Ioan. in Monte Bononiæ.

Quam

Quam sanctam gratitudinem perennè præfati RR. Canonici conseruant, non solummodo in dicto Anniuersario piè faciendo; verùm & posteris tantum Benefactorem commendando, condignisq; & laudato, & laudantibus laudibus laudando: vti fecere RR. PP. Canonici Monasterij Sancti Victoris primo ab Vrbe Bonon. lapide; qui Anno 1379. Calend. Augusti Memoriam insignem Lapide insculptam in præfati Monasterij Porticis inferioribus Ægidio dicauere; quæ hodierna die eodem in loco conseruatur: mortemque tanti Herois indicat versus finem sequentem in modum. Scilicet. *Incomparabili Sacerdotum Gemma Anno Domini MCCCLXVII. in Annulo AEternitatis IX. Cal. Septembris coagmentata, &c.*

Amplius confirmatur prædicti diei obitus AEgidij certitudo.

Eadem certitudo ex notissima (quamuis pauxilla) obligatione, qua tanto nostro Protoparenti Summi Pontifices suis sanctissimis Statutis, quibus Collegium

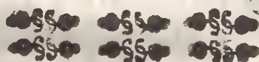
Vltimo confirmatur.

in poſterum regeretur, nos innodare, deducitur. Omnia ſiquidem non ſolummodo nouitèr edita, Apoſtolicaque Authoritate confirmata Annis 1648. 1628. 1560. 1558. verùm & alia antiquiora prælo data; necnon manuſcripta vſque ad Annum 1368. aſcendendo, condita; in Stat. 5. Diſt. 1. de ſolemni Sacro pro Ægidij anima in huius Collegij Sacello peragendo tractantia, ita indiſcrepantèr loquuntur. *Item volumus, vt ſemper in Veſperis 23. Diei Menſis Auguſti, qua D. AEgidius ex hac vita migrauit, & poſtridie ad Miſſam in Sacello pro illius Anima Anniuerſaria Exequiæ ſolemnitèr ſingulis annis celebrentur, &c.*

Libuit iſta ſolummodo illius Sæculi irrefragabilia afferre teſtimonia, quibus euidentèr demonſtratur Ægidij obitus dicta Die 23. Menſis Auguſti Anno 1367. ſecutus; alia permultorum Authorum omitto, ſuperflua dijudicans Monumentorum ita inueteratorum conſpectu.

Iam

Iam credam, luce erit meridiana clarior certitudo Diei, Mensis, ac Anni mei haud satis plancti Ægidij. Nec cuiquam prolixa nimis mea videatur perscrutatio, si in nos pleraque à Latijs Historiographis erroris passìm iniecta conuitia attentè perpendat; Prolixa fuit, fateor, attamen haud casualitèr, aduertentèr equidem feci. Faxit Deus, & hisce euidentibus testimonijs ex antiquis Domini mei Ægidij scripturis (quas apprimè perlegi) alijsque per multis veteribus documentis, Authorumque haud paucorum volutationibus, depromptis, aliquorum supersedeant animi ad sistendam erroris argumentationem Latijs Scriptoribus, hac in re deceptis fundatam.

PVN-

PVNCTVM III.

Ætas, qua Ægidius sui obitus tempore fruebatur, examinatur.

AEtas D. AEgidij scrutatur.

INdagandum nunc superest, qua ætate functus Ægidius corpoream sarcinam excussisset, ad Superosque euolasset? quod haud parum difficilè extat examinatu, vsque dum siquidem nullum perlegi Authorem hac de re tractantem, aliquamue illi assignantem. Illius passìm Purpuratas inspicimus effigies, ipsum imberbem iuuenem indicantes; quo fundamento? ignoro. Nec ita difficilis veridica illius ætatis mihi esset perscrutatio, si Conchensem adirem Ciuitatem ortus Ægidij patriam. Pro nunc attamen coniecturalitèr possum asserere, quod septuagesimum suæ ætatis Annum, parùm plus, minùs-

minùſue Ægidius attingebat; quando fato deceſsit. Quod Aluari Gometij lib. 5. de rebus geſtis Franciſci Ximenez de Ziſneros Archiepiſcopi Toletani, ac S. R. E. Cardinalis, ſententia nititur. Ipſe namq; Aluarus in præfat. lib. fol. mihi 149. de Iure Eccleſiæ Toletanæ ſuper Baſtetanam Ciuitatem agens, aſſerit, ex antiquis membranis, ac tabulis præfatæ Eccleſiæ Toletanæ (quibus omnimoda proculdubio debet fides adhiberi) conſtare Ægidium Albornotium Archiepiſcopum Toletanum Anno 1330. (cum Rex Alphonſus XI. Abenzardi præſidium obſideret) iuris Baſtetani Toletanis Archiepiſcopis debiti memorem, Baſtetanam Vrbem obſidendam duxiſſe; quam Mauorte coactam breui tempore ditioni Toletanæ ſubegit, fauore, ſacramentoque Regis Alphonſi interpoſito de præfatæ Eccleſiæ Toletanæ iure minimè fraudando.

Aluarus Gometius.

AEgidius obſidet, ac ſubiug. Baſtetanam Ciuit.

Ex cuius ſententia deducitur Anno 1330. Ægidium iam occupaſſe Archiepiſ-

piſcopalem Toletanam Sedem; & illatiue infertur; tunc ſuæ ætatis Annum trigeſimum exceſiſſe: Nam ſecundùm Sacros Canones; Sanctamque conſuetudinem multò antè tunc, & vſquè nunc obſeruatam, antequàm Archiepiſcopalem Sedem conſcenderet, Annum ſuæ ætatis 30. debuit attingere; vel adminus 27. ſi ſuper ætate fuiſſet ipſi à Sede Apoſtolica diſpenſatum.

Franciſcus Tarapha.

Et ſi Franciſco Taraphæ (alijs quamplurimis relictis) in ſua de Rebus Hiſpaniæ Hiſtoria in Not. Anni 1350. fol. mihi 728. aſſerenti noſtrum Ægidium ante Archiepiſcopalis Toletanæ Sedis obtentionem Hiſpalenſi fuiſſe Archiepiſcopatu decoratum, fidem adhibemus; euidentèr apparet, quod Anno Domini 1330. ſuæ ætatis trigeſimum excedebat Ægidius.

AEgid. obtinet Archiepiſ. Hiſpal.

Reſolut. circa ætat. AEgid.

Quarè calculo facto coniecturalitèr, ac illatiuè deducitur Annum ſeptuageſimum ſuæ ætatis, parùm plus, minùſuè, noſtrum Ægidium attigiſſe, quando po-

ſteram

ſteram clauſit Diem, ad Superoſque eius anima euolauit.

Et quamuis non deficiat, qui aſſerat Anno Domini 1337. Archiepiſcopum Toletanum fuiſſe Ægidium creatum: nihilominus antiquæ membranæ, ac Tabellæ à præfato Aluaro Gometio relatæ ingentiſsimam pro ſuæ ſententiæ roboratione vim afferunt.

PVNCTVM IV.

Tempus, quo Collegij Fabrica fuit terminata, in idque DD. Collegiales admiſsi, explanatur.

VLtimò iam quoniam circa determinatum tempus aſsignandum, quo hoc noſtrum Collegium fuit terminatum; in eoque DD. Rector, & Collegiales pri- *Diſſidium Authorũ circa Colleg. Fabricæ terminationem.*

mò admiſsi, diſsidium haud exiguum inter Italos Hiſtoriographos, meoſque Collegas verſatur: aſſerentibus iſtis ab Anno 1365. fuiſſe iam Collegium fabricatum, in eoque præfatos DD. Rectorem, ac Sodales introductos: Conantibus illis Anno 1368. fabricam nondùm fuiſſe terminatam; operæpretium duxi (veritate ex prædictorum Annorum tabellis deducta) inter vnos, alioſque mediare, ignotamque propalare certitudinem.

Certitudo declaratur.

Subleuato Ægidio ex acutiſsimo morbo Anconæ paſſo Menſe Septembri Anni 1364. cupienteque executioni mandare, quod iam diù animo ſuo deliberarat, in Teſtamentoque expreſſerat; nempè de Collegio Bononiæ erigendo: vt ſuis diebus illud terminatum, in Collegijque formam redactum videret, Bononiam miſit Anno 1365. Menſe Ianuario DD. Ferdinandum Aluarez de Albornotio ſuum ex Fratre Nepotem, Abbatem Valliſoletanum, & poſtmodùm Epiſcopum Vliſiponen-

AEgidius mittit Bononiã ſuos Procuratores ad Coll. ædific.

ponenſem, Archiepiſcopumque Hiſpalenſem, & cùm eo Alphonſum Ferdinandi Toletanum Teſaurarium, ac præfati Ægidij Camerarium ingenti cùm auri ſumma, ſufficientique procura, vt ſuo nomine domos emerent, Collegiumque fabricari curarent: vt ex Inſtrumento Bononiæ facto Die 5. Aprilis Anni 1365. rogato per Franciſcum Aſpetati de Cento Notarium apparet.

Ex quo Inſtrumento etiam conſtat Magiſtrum Andream Muratorem Bononienſem, quondam Petri Muratoris, ſimùl cùm alijs Muratoribus ſe obligaſſe præfatis Procuratoribus ad Collegium fabricandum ipſius expenſis intra tempus vnius Anni cùm dimidio: facta tamen conuentione, vt pro qualibet muri fabricandi Pertica accepturus erat à prædictis Procuratoribus libras 5. Monetæ Bononienſis, & ſolidos 7.

Fabrica Colleg. incipitur.

Alijs permultis Inſtrumentis Fabricam concernentibus relictis, conſtat Collegium

Collegij Fabrica terminatur.

fuisse terminatum quoad muros, tecta, Muratorumque operas Die 24. Mensis Maij Anni 1367. & Mag. Andream Muratorem cùm socijs plenè satisfactum de pecuniæ residuo sibi debito: vt Instrumentum dictis Die, Mense, ac Anno in Collegio factum, & rogatum per Franciscum Aspetati de Cento Notarium indicat. De quibus certiorem Ægidium medio ipsius nuntio prædicti Procuratores fecere.

Litera AEgid. ad Ferd.

Summo repletus gaudio, obortisque præ lætitia lachrymis nuntium Ægidius excepit; cumque adeò ingenti Bononienses cordialissimo prosequeretur amore, acceptorum ab ipsis honorum, quos corde insculptos referebat, haud immemor, D. Ferdinando Nepoti rescripsit, vt nullo prætermisso labore vltimam perfectionem suo sodalitio quàmcitius conferret, eumq; Bononiæ speraret; flagrabat etenim suum dilectissimum Populum Bononiensem visere; Memoriamque perennem,

quam

quam (præter iam tributas) ipſi Bononiæ, vti grati animi argumentum, relinquebat, videre; primæuoſque ſuos adoptiuos filiolos ipſius vigilantiſsimæ offerre tutelæ.

Mira vos (chariſsimi Bononienſes!) dilectione proſequebatur Ægidius; miris vos cumulauit Beneficijs; vtque ijs vltimum daret complementum, hanc ſanctiſsimam memoriam terminatam videre, mirum anhelabat in modum, vt toto corde eam vobis commendaret; totoque affectu ipſemet vos ſuorum filiorum omnimodam precaretur cuſtodiam, qui, vt vos ditione veſtra tantam memoriam habendi gloriemini, Hiſpanicis relictis celeberrimis Academijs, proprijs ſpontè exuti commoditatibus, nos vltrò amicorum, conſanguineorumque priuamus conſortio; & quod maiùs eſt, Paternis, Materniſq; orbamus delitijs; itineriſque longitudini, proprijſque haud parcentes expenſis, tot immìnentia pericula ſpernentes, freto

AEgid. mira erga Bononienſes dilectio.

tume-

tumeſcenti alacres pretioſiſsimam commendamus vitam, vt vos adeamus; veſtroque Patrocinio memoriam ab Ægidio vobis relictam conſeruemus.

Priuil. Caroli V. conceſſ. Lycæo Bonon.

Cuius glorioſiſsimæ memoriæ intuitu D. meus D. D. Carolus Quintus inuictiſſimus Imperator, & Veſtram celeberrimam Academiam honorando; & nos ad prædictum finem alliciendo, eademmet ampliſsima Priuilegia, quæ Doctoralem Lauream ſumentibus in Illuſtriſsimis Vniuerſitatibus Salmaticenſi, ac Valliſoletana Hiſpaniarum celebrioribus, conceſsit; indulſit Ann. 1534. noſtri Collegij Alumnis in hac Veſtra Bononienſi Laureatis; vt ex noua Hiſpanicarum Legum Recompilatione iuſſu D. D. Monarchæ Domini Philippi Secundi facta lib. 1. titul. 7. leg. 8. palàm deducitur.

Ratio cur aliqui Diui Clemen. Coll. Sodales Laureã Doct. Bonon. accip.

Hacque ſolùmmodo de cauſa permulti iſtius Ægidianæ Domus Filij, qui in alijs, præter nominatas, Vniuerſitatibus Magiſtralem, ſiuè Doctoralem Lauream

recepe-

recepere; denuò Bononienſi inſigniuntur: vt haud ſecus, ac Salmaticenſes, Valliſoletaniuè Doctores innumeris ipſis conceſsis Priuilegijs, ac Immunitatibus, potiantur, gaudeant, ac fruantur. Pro comperto ſiquidem habetur omnes, qui tantæ Matris Filios eſſe cupiunt, ante ipſorum ad Collegium præſentationem Gymnaſiacis peractis Curriculis Laurea Doctorali, Bacchalaurealiuè ſaltem alicuius Generalis Studij eſſe inſignitos, noſtras exigere abſq; vlla diſpenſatione Conſtitutiones: vt in Stat. 9. ſecundæ Diſtin. cauetur; hæc etenìm eſt vna ex rationibus Collegium in eſſe Maioris conſtituentibus.

Illuſtriſſimus Senatus Bon. honorat DD. Sodales Sancti Clementis aliquibus Lecturis Public.

Quamobrem Illuſtriſsimus Senatus Bononienſis (ſub cuius ingenti Patrocinio hęc noſtra Ægidiana Domus conſeruatur) Magiſtros, Doctoreſq; noſtros ſemper reſpiciens Sodales, ipſos innumeris abhinc Annis ſolita ſua verè Principis Magnanimitate aliquibus Publicis Lecturis continuò honora-

nora-

norauit, vt in Bononienſi toto Terrarum Orbe celeberrimo Lycæo Sacram Theologiam, Iuſque tàm Canonicum, quàm Ciuile, aliaſque Scientias Scholaſticos docerent: Quo ſingulariſsimo, pretioſiſsimoque honore, & me (licèt abſque meritis) Illuſtriſsimus Senatus decorauit. Pro quo tàm inſigniſsimo Beneficio ipſi, non quas debeo, ſed quas poſſum ago grates; quandiuque vixero perennè agam.

Colleg. Vrbani V. fundat.

Mirabilis valdè fuit mei Ægidij erga Bononienſes affectio; ideoque ipſis tàm inſignem, præcordialiſsimamque in noſtri Collegij erectione reliquit memoriam. Cuius pijſsima intentio meta fuit Vrbano Papæ V. ad aliud Bononiæ Collegium, quo viginti alerentur, literiſque aſsiduò incumberent iuuenes Eccleſiaſticæ Ditioni ſubiecti, fundandum applicaret. Vti per eiuſdem Pontificis Apoſtolicas Literas Auenioni 14. Cal. Iulij ſui Pontificatus Anno 2. datas apparet. Cuius fundationis latè meminit Hieronymus

Hieronym. Rub.

Rubeus

Rubeus in lib. 6. suæ Rauennatensis Historiæ fol. mihi 581. Quamuis de tali fundatione nullam Bononienses Historiographos mentionem facere vidissem, haud absque magna mea admiratione.

Etiam fuit norma Gregorio PP. XI. qui ad nostri Ægidiani, Sabinensisuè Collegij instar aliud amplissimum Sodalitium, tantique Pontificis condignam fundationem, Bononiæ erexit Anno 1372. Gregorianum appellatum; summis redditibus dotatum; locupletissima ipsius Papę supellectile ornatum, permultisq; Priuilegijs roboratum, vbi triginta iuuenes, quorum quindecim Iuri Canonico, totidemque Ciuili assiduè operam nauarent: Sex Sacrificos, qui in Collegij Capella (quam pretiosissimis ditauit Gregorius ornamentis) celebrarent, maximamque Diuini cultus curam haberent: famulosque quindecim, qui Collegialibus, Sacellanisque inseruirent; perpetuò alerentur. Ad cuius Collegij Regimen Statuta condidit;

Colleg. Greg. fundatio.

Apoſtolicaque roborauit authoritate Auenioni 15. Cal. Ianuarij ſui Pontificatus Anno ſecundo; quæ eadem ferè, quæ pro noſtro Maiori Ægidiano Collegio Vrbanus Papa V Anno 1368. confirmauit, proculdubio videntur: tàm quoad literarum vacationem, mores, bonum regimen, aliaque reliqua Collegium, Sodaleſque concernentia.

Colleg. Greg. deſtructio.

Quod munificentiſsimum Sodalitium iuſſu D. Cardinalis Balthaſaris Coſcia Neapolitani, Bononienſis Legati (qui poſtmodum Anno, ſcilicet, 1410. Menſe Maio Die 19: vt Platina refert; ſiue 17. vt quàmplurimi teſtantur, ſecuta Bononiæ morte D. Petri Filardi Bononienſis Patritij, ac Summi Pontificis nomine Alexandri V. inſigniti; in hac Ciuitate Comitijs celebratis, Summus Pontifex in locum defuncti Alexandri fuit creatus, nomine Ioannis XXII dictus vulgaritèr 23. decoratus) fuit totalitèr deſtructum Anno 1408. haud abſque in-

genti

genti mœrore Bononiensis Populi, factiq; ipsum proculdubio pœnituit, exprobratum id à Patribus in Concilio Constantiensi prospicientem.

Pariformitèr Ægidius noster exemplar Sixto PP. V. tribuit, vt in hac Bononiensi Ciuitate Collegium Montis Alti nuncupatum erigi curaret Anno 1588. sui Pontificatus quarto, 15. Cal. Decembris, vt ex Bulla Romæ data præfatis Die, Mense, ac Anno apparet; idq; præfatus Sixtus locupletissimis redditibus, permagnisque Priuilegijs, ac immunitatibus roborauit, quibus quinquaginta Marchiani iuuenes, simul cùm duobus Sacellanis, decentia tanto Fundatori correspondente, necessarijsq; cùm commoditatibus literis assiduè operam impenderent. *Colleg. Montis Alti fund.*

Quibus (liceat hunc pauxillum facere digressum) ipsis innumeris concessis immunitatibus, tantique Erectoris fundamento innixi prædicti Collegij Montis Alti Alumni 3. Cal. Ianuarias Anni 1672. *Prætens. Alum. Mont. Alti circa præced. cum Sodal. S. Clementis.*

tentaruut, ſinon præcedentiam, præcedentiæ ſaltem æqualitatem in inceſsibus per Vrbem, cum noſtri Collegij Ægidiani Alumnis: reque ad Sanctiſsimum Dominum noſtrum PP. D. Clementem X. delata, ea ſuper Eminentiſsimorum Purpuratorum Patrum Congregationem Sanctitas Sua deſtinare fuit dignata; quæ rationibus pro parte noſtra productis attentè inſpectis, nec ſolummodò ad huius Ægidianæ Maioris Domus Antiquatam fundationem; innumera Indulta, Priuilegia, Immunitates, ac Exemptiones, tùm ab Apoſtolica Sede, tùm à Romanis Imperatoribus, tùm etiam à noſtris Catholicis Hiſpaniarum Monarchis (quorum Altipotente Protectione glorioſè potitur) ipſi perabundè conceſsis; verùm etiam ad ſtrictiſsimas, tùm ſanguinis ex omnibus quatuor lateribus contracti ingenuæ claritatis, tùm Laureę Magiſtralis Gymnaſiacis peractis curriculis, tùm bonorum morum, exemplariumq; Virtutum, alio-

rum

rum necnon ingentium requisitorum Probationes, indeffectibilesque qualitates, quibus superabuudè insigniri debent, qui nostro Maiori Ægidiano Sodalitio adscribi cupiunt; considerationem enixè applicando, Decretum, diffinitiuamque Sententiam protulit tenoris sequentis, videlicèt. *Bononien. in Congregatione habita de mandato Sanctissimi Die 5. Maij 1673. in qua interfuerunt Eminentissimi, ac Reuerendissimi D.D. Cardinales Cybo: Spada: Albicius: Vidonus: de Alterijs: & Gaspar de Carpineo ab eadem Sanctitate Sua specialitèr deputati super controuersia Pracedentia orta occasione occupandi digniorem locum in via; quod vulgò dicitur* Tener il Muro *in Ciuitate Bononiæ, inter Collegiales Collegij Maioris Hispanorum; & Collegiales Collegij nuncupati de* Mont' Alto, *vtraque parte informante resolutum fuit Pracedentiam in omnibus deberi Collegio, & Collegialibus Sancti Clementis; sine tamen praiuditio iurium*

Sententia Sacr. Cardin. Congregat.

iurium Collegij de Montalto aduersus alia Collegia eiusdem Ciuitatis: & ita, &c. omni, &c.

Alderanus Cardinalis Cybo.

Loco ✠ Sigilli, &c.

Bulla Clem. PP. X. confir. eiusd. Sēt.

Quam Sententiam postmodum approbauit, confirmauit, Authoritateque Apostolica muniuit, ac roborauit D. D. Clemens PP. X. inuiolabilis Apostolicæ firmitatis ipsi vim, roburque adijciens; ne deinceps ea super quicquam tàm à præfatis Montis Alti Sodalibus, alijsuè quibuscumque personis attentari, seù innouari contingat: vt fusiùs ex Bulla dicti Pontificis Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem data Die 12. Ianuarij Anno 1674. suique Pontificatus 4. apparet.

Colleg. Montis Alti Encomia.

Quod Montis Alti Collegium pulchrè in præsentiarum floret, maximamque suam, tantique Pontificis Erectoris condignam inspicimus decorosam æmulabi-

lis

lis laudis existimationem, splendorem, decusque conseruare, tùm præsertìm sub Alta, Vigilantissimaq; Protectione Eminentissimi, ac Reuerendissimi Domini, D. Pauli Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Sabellij, Domus Montis Alti Principis, necnon Patroni; tùm etiam sub peruigili custodia, eximiaque ViceProtectione D. D. Francisci Ioannis Sampieri Bononiensis Patritij, Equitis, ac Senatoris: Cuius verè Patriæ cordialitati, zeloq; inæquabili ob Sodalium, Collegijq; eximium decus, & istud, necnon illi reuera perennes debent grates profiteri. Tùm denique sub literatissimæ disciplinæ, exemplariumque Virtutum cumulo, quo præfati Sodales abundè ornantur, fæcundè insigniuntur.

An alijs quamplurimis Purpuratis, Infulatisq; Patribus, Pijsque Personis eandem Ægidius normam dederit? experientia constat, non solummodò Bononiæ, vniuersoque Latio; verùm &

His-

Hiſpanijs, Gallijs, Germaniæ; quamplurimiſque alijs Europæ partibus.

Aliquam (fateor) incepti diſcurſus habui diſtractionem; parce, precor, Lector, iam iam in ſequentibus illius habes continuationem.

Poſtquam verò Palatium Sabinenſe (tunc temporis magnificentiſsimum, ac tanti Principis Erectoris magnanimitatem profuſæ liberalitatis, generoſiſsimiq; animi præſtantiam indicans) fuit terminatum, cogitabant prædicti Procuratores de poſſeſsionibus emendis, quarum ex annuis redditibus introducendi alerenrur Sodales, ac Sacellani; quamuis iam aliquas emerant, nondum attamen ſuffiçientes. Simulque de Collegio, ſiue Magnifico Palatio (vt tunc omnes vocitabant) neceſſaria ſupellectile, tàm ad ipſius Capellæ vſum; quàm ad admittendorum Collegialium, necnon Capellanorum Cameras, Officinarumq; indigentias ornando. Ipſiſque hiſce cogitationibus

deditis

deditis accidit aduentus Vrbani Papæ V. in Italiam Ægidij vocatione suasi: Quapropter vt dicto Ægidio tali in negotio debitam assistentiam præstarent, pro aliquo temporis interuallo omnimodum Collegij ornandi complementum suspensum reliquere.

Aduent. Vrbani PP. V. in Ital.

Cùm autem paulò post Vrbani PP. V. in Italiam aduentum Ægidius meus ex hac terrena vita in Cœlitem migrasset; haud potuere relati Procuratores vltimo se Collegij complemento dare: Vrgebant etenim aliæ grauissimæ emergentiæ Ægidij vltimam voluntatem concernentes. Nec ob hoc totalem apposuere suspensionem; aliqua siquidem isto medio tempore ad Collegium spectantia ab illis peracta inuenimus.

Postmodum verò, Anno scilicet 1368. Die 18. Mensis Maij congregatis Bononiæ Declaratoribus, ac Reformatoribus Testamenti Anconæ facti Anno 1364. ac vltimæ Ægidij voluntatis, secundùm sui

Declaratores Testam. AEgid. congregantur Boniæ.

postremi Codicilli Anno 1367. Viterbij ordinati dispositionem, rogatis Martino Fernandez de Pastrana Toletano, ac Rigutio Simonis de Sancta Maria in Cassiano Notarijs, fuit ab ipsis inter alia declaratum, quòd Constitutiones, & Statuta, quibus inposterùm Collegium, ad idque admittendi, secundum voluntatem, ac expressam Ægidij specificationem, gubernari deberent, erant iam facta, licèt nondum confirmata, ac publicata. Et quòd vltrà duos Capellanos ab Ægidio in ipsius Testamento Anconæ facto ordinatos, Duo alij adderentur, vt meliùs cultus Diuinus perageretur: omnesque Quatuor Missas in Collegij Capella celebrare; Officiumque Diuinnm pro Ægidij manibus recitare; singulis tenerentur Diebus.

Prima Colleg. Statuta.

Numerus Capellanorũ augetur.

Item ordinarunt, vt nullatenus in Collegium admitterentur Sodales, qui verè & propriè haud fuissent Hispani: Quia sic fuit mens, & voluntas D. Ægidij, viuaq; voce ipsis sic in mortis articulo commendatum reliquit.

Solummodò propriè Hispani possunt admitti ad Colleg.

In-

Insuper prædictis DD. Ferdinando Aluarez de Albornotio; & Alphonso de Toleto plenariam, amplissimamque delegauere facultatem Collegium ad suam vltimam perfectionem reducendi; in eoque Collegij formam stabiliendi, necnon ipsi pro admittendorum sustentatione, aliorumque requisitorum perenne permanentia reditus sufficientes applicandi; necnon Statuta (præter iàm facta, vt supra dixi) ac alia ad ipsius bonum regimen statuendi, faciendi, ac condendi. *Facultas amplissima DD. Procuratorum.*

Tunc præfati DD. Ferdinandus, ac Alphonsus, ad Collegij totale complementum totis viribus se dedicauere; idque paucis post Mensibus de omnibus necessarijs prouidere; & postquàm id ità perfectum videre, in principio scilicèt Anni 1369. siuè paucissimis anteà Diebus ad id DD. Sodales, ac Sacellanos admisere de Hispanicæ iuuentutis selecto, nobilissimoque flore, Bononiæ tunc literis vacante. *Vltimum Colleg. complementum tribuitur.*

Primi DD. Rectores Colleg.

In primum D. Rectorem præfati D. D. Ferdinandus, & Alphonſus elegere D. D. Aluarum Martini Archidiaconum de Huete in Eccleſia Conchenſi, in Artibus, & Philoſophia Magiſtrum: qui, vt ex aliquibus Inſtrumentis eo Anno factis apparet, Rectoratus Officium vſque ad Cal. Maias prædicti Anni 69. exercuit, quo Die, vt creditur, fuit electus in ſecundum D. Rectorem D. D. Sanctius Garzia Canonicus Hiſpalenſis.

Primi DD. Sodales ad Colleg. admiſ.

Primi Domini Collegiales in Collegium admiſsi vſque ad Diem 10. Menſis Octobris dicti Anni 1369. fuere (præter nominatos) D. Lupus Garzia Petri de Corduba: D. Alphonſus Ferdinandi de Lucena Pacenſis Diœceſis: D. Gundiſaluus Alphonſi Archipresbyter Abulenſis: D. Ferdinandus Ferdinandi de Villa Fandis Legionenſis: D. Turibius Ferdinandi de Cano: D. Rodericus Roderici: D. Ioannes Martini: D. Ioannes Ægidius Sanctij: D. Ioannes Ferdinandi: D. Domini-

minicus Alphonsi : D. Petrus Sanctij : D. Ioannes Dominici : & D. Matthæus Ferdinandi de Concha. OEconomatum verò regebat D. Antonius Bonifacij de Mandra, vnus ex Sacellanis primò admissis, qui vsque ad Annum 1372. permansit in Collegio.

Dicto Anno 1369. cùm præfati DD. Ferdinandus, & Alphonsus Collegium in perfectam prospicerent formam redactum, ipsius administrationi, Gubernio, regiminique renuntiauere; ea ad prædictos DD. Rectorem, & Sodales primò admissos transferendo, ipsisque omnem Collegij supellectilem, bonaque tàm immobilia, quàm mobilia, libros, Scripturasque Ægidij, facto Inuentario, consignauere; nec deinceps in Collegij Gubernio, administrationeuè se immiscuere; licèt quoad Annum 1372. Bononiæ relatus D. D. Ferdinandus Archiepiscopus fuisset commoratus, in quibusdam domibus proprijs propè Collegium in Capella San-

DD. Procurat. renuntiant omnib. administr. Colleg.

Sancti Christophori de Saragozia sitis.

DD. Sodal. Encomia.

Postmodùm verò, paucis indè transactis Mensibus, notitia ita conspicuæ, ac nobilissimæ fundationis in Hispaniam translata, ab illius Proceribus, ac Præsulibus permulti viri ingenua Nobilitate fulgentes, præclarisque Scientijs insigniti eò missi fuere; quoad numeri ab Ægidio assignati adimpletionem; qui tanti Principis Protoparentis dignissimos fuisse filios, eximijs magni splendoris Operibus strenuè manifestarunt; sicut & continuati eorundem tria vltrà Sæcula Successores fecere; celsam amplitudinem, venerandamq; Collegij existimationem conseruando; perque totum Terrarum Orbem dilatando.

Colleg. laud.

Quod splendidissimum Sodalitium vti fœcundissima Nobilitatis, Sapientiæ, Omnigenæque Virtutis Mater filios innumeros in lucem edidit; qui continuò non solummodò Eminentissimas Purpuras, Superiores Infulas, Excelsa Regimina,

Sena-

Senatorias Hiſpaniarum Conſiliorum, omniumque ferè Tribunalium, ac Eccleſiarum Sedes; Eminentiores celeberrimorum Studiorum Cathedras ingenti omnium applauſu illuſtrarunt; verùm & qui inſigniores Bibliothecas ipſorum innumeris Voluminibus cunctorum vniuerſa admiratione cumularunt; nec tantùm alia maiora, minoraque Sodalitia proprijs ſumptibus erexere; verùm & normam Salmanticæ, Valliſoleto, Compluto, Hiſpali, alijſque innumeris Ciuitatibus, Generalibuſque Studijs dedere, vt ad eorum Almæ Ægidianæ Matris inſtar ſua maiora, minoraque conderent Collegia.

Quia autem ſuæ fœcundiſsimæ prolis tributum Cæſari non ſolùmmodò, verùm Deo primordialitèr tanta Mater ſoluere debebat: filios parturijt, qui Empyrias occupant Manſiones, ſupremum glorificando Creatorem, mediaque Beatitudine clarè videndo: Quorum ſacrata corpora in terris mortales veneramur. Loquantur ſtupen-

Cœlites Alumni.

ſtupenda Beati Nunnij de Oſſorio Miracula. Mira teſtentur Beati Petri de Arbues (cuius Feſtiuitatem Die præſenti ſummo iubilo, in Capella ipſi in huius Collegij Eccleſia dicata, celebramus; finemq; his lineis tàm fœlici munitus augurio impono) qui ob Sanctiſsimæ Fidei defenſionem proprium effudit ſanguinem, Martyrijque Triumphanti Laurea fuit accinctus. Gloriare, & dignè gloriare Mater fœliciſsimo tàm inſignium filiorum partu! Glorier, dignèq; glorier & ego, qui tantæ Matris filius, tantorumq; fratrum frater (licet abſque meritis) appellor.

Sed quoniam de tàm laudandæ Matris filijs fuſiùs magna eruditione, mirandaque facundia tractabit Dominus meus Conſodalis D. Antonius Paſchaſius Nobilis Catalanus I. V. D. Canonicus, ac Archidiaconus Seluæ in Sancta Eccleſia Cathedrali Gerundenſi, ad præſenſq; Auditor Eminentiſs. ac Reuerendiſs. Domini mei D. Ludouici S. R. E. Cardinalis Portucar-

D. D. Antonius Paſchaſius.

tucar-

tucarrerij Archiepiſcopi Toletani, necnon in Romana Curia apud SS. D. D. Innocentium PP. XI. extraordinarij Oratoris, ac huius noſtri Collegij eximij Protectoris: Verè maximus, vir omni virtute prçditus, omnifera, mirabundaq; Sapientia inſignitus, reliquiſq; altis æmulabilibuſq; prærogatiuis fœcundiſsimè ornatus: in ſua Aurea Albornotiana Bibliotheca, quam propèdiem prælo dabit, anhelantèrque omnes expectamus, tractabit; hac in re haud immoror; & maximè quando omnes DD. mei Conſodales ad præſens in Collegio commorantes, non ſolummodò clariſsimo fulgentes ſanguine, verùm & ingenio, prudentia, doctrinis, virtutibuſque verè laudabiles, verè inæquabiles, verèq; æmulabiles noſtros non tantùm anteſignanos æquabunt, ſed & ingenti ſuperabunt incremento; tantæ Ægidianæ Matris debitam gloriam poſteris perennitèr commendando. Siſte Lector.

D. Cardinalis Portucarrerius Colleg. Protector.

DD. Colleg. actual. laud.

Quid verba quaeris? Veritas odit moras. *Senec. ad.*

O Ni

Ni fallor, in præſentiarum audio Ouidium pro me ita loquentem:

Ouid. Ep. 2.

Exitus acta probat: careat ſucceſſibus opto,
Quiſquis ab euentu facta notanda putat.

Faxit Summa Τρίας, vt præfati cuncti mei Conſodales gemmata præmia omnibus, ipſorumq; cuilibet correſpondentia quàm-citiùs nanciſcantur, & ad meorum votorum ardentium permagna fœlicitate cumulatum ſolatium; & ad huius inſignißimæ Ægidianæ Matris perſpicabilem ſplendorem. Numerate ter, quaterque numerate (chariſsimi Conſodales!) fœliciſsima, diuturnaq; Sæcula; quæ haud minori Proſperitate ſecundè agere, inſpicereq; poſsit meus ſemper venerandus, dilectiſsimus, omnibuſque omniferæ almæ Matris effectibus pretioſior Genitor meus, ac Dominus Andreas de Pitillas, cui, quòd hoc opuſculum prælo commendaretur, proculdubio debeo; Quantumuis namq; hos inutiles, malèque formatos Codices iam exarau eram; timor & Pygmeæ, falla-

Cui Opuſcul. editio debeatur, depromitur.

ciſque

ciſque facundiæ, & præcognitæ inſipientiæ permultos nutantis errores, haud magnalium tùne comitatæ opum (cauſam nemo quærat; nullus ſiquidem ignorat, Aurum, quamuis affluum, momentaneam Scholaſticorum, Collegialiumque manibus, ac dominio moram trahere; vtique inſtantaneum ſe habere viatorem: & eorum præſertìm (proprium rubellæ verecundię diſplicentia pando crimen)qui profuſa, inutilique laborant Prodigalitate) reuera ad id terrorem incutiebat; aditumque præſtabat, ſi non ad Beliſarij exemplum inſequendum; ad Martialis documentum amplectendum. At Hiſpanicis in literis Paterno annuo ſubſidiolo accepto, lætus timorem deſpiciens, id ad præſentem effectum applicaui, vt præcordialiſſimum affectum, quo, & Protoparentem, ac Dominum meum Ægidium, hanc Ægidianam Domum; ipſiuſq; proſequor filios, partìm demonſtrarem.

Hinc habes (amantiſsime Lector)

meum D. Ioannem Genesium de Sepulbeda clarè ab acceptis imposturis vindicatum; D. mei Ægidij obitus certitudinem explanatam: Illius ætatis metam: Temporisque istius nostri Collegij fundationis determinatam veritatem depromptam. Deum enixè deprecor, illud per innumeras Annorum Myriades in suo maiori splendore perennet. Vtque mea optata exaudiantur vota, Aduocatos apud tantam Maiestatem Sacratissimam Deiparam sub Rosarij appellatione, Sanctum Clementem Pontificem, ac Martyrem, huius celeberrimæ Domus Tutelarem; Diuumq; Petrum de Arbues istius nostri Sodalitij Alumnum, Cœlitemque Protectorem humilitèr præsento. Cætera narrant Historiæ, &c.

Batillus Embl. 68.

Abstrusos silicum venis excudat vt ignes,
Crebrò hic cum saxis altera saxa ferit.
Sic altercando dilucida semina veri
Erumpunt, latebris prosiliuntque suis.

Datum Bononiæ in Camera Rectorali huius nostri Collegij Maioris 15. Cal. Octobris Anno 1678. Sedente D. D. Innocentio PP. XI. Regnanteque D. D. Carolo Hispaniarum Monarcha nomine Secundo.

Cum permissu, & approbatione totius Collegij.

Vidit

Vidit D. Hyacinthus Cantinus Rector Pœnitentiariæ pro Eminentiss. & Reuerendiss. D. D. Cardinali Boncompagno Bononiæ Archiepisc. & Princ. &c.

Vidi ego Carolus Antonius de Blagis I.V.D. & Vffitij Sacræ Inquisitionis Legalis Reuisor, &c.

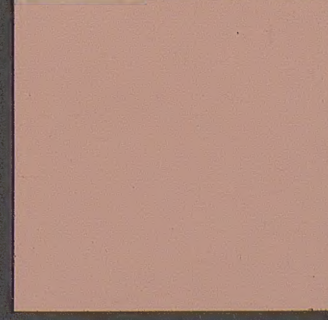
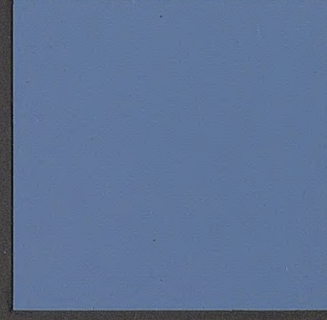
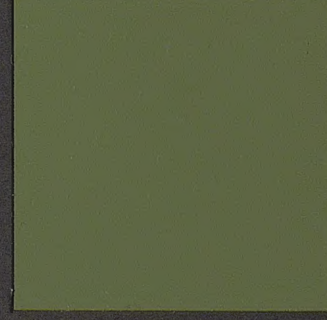
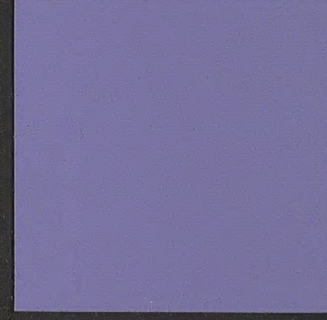
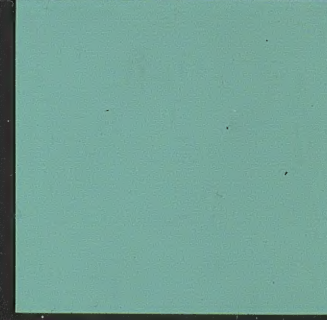
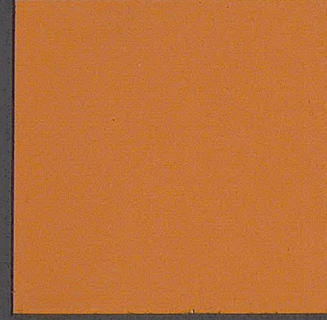
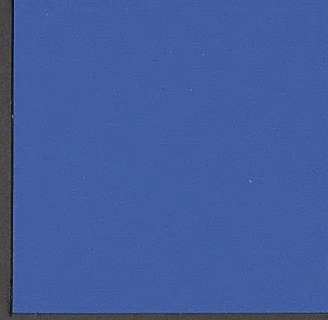
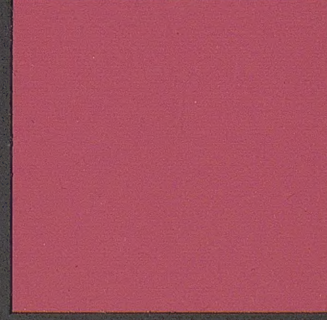
Attenta prædicta relatione
Imprimatur

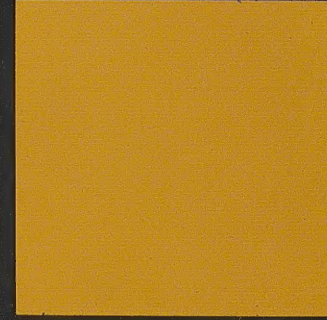
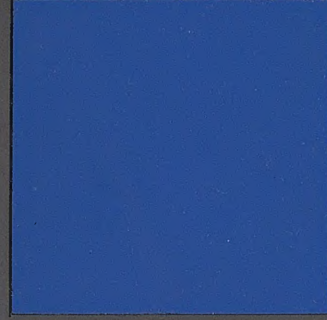
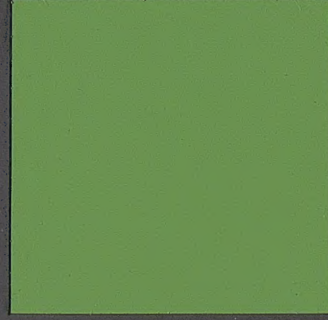
Fr. Sixtus Cerchius Inquisitor Generalis Bononiæ, &c.

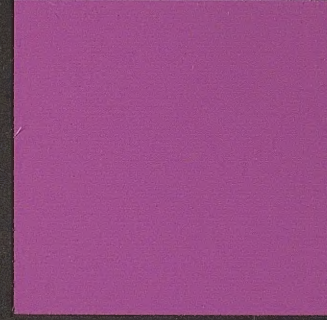
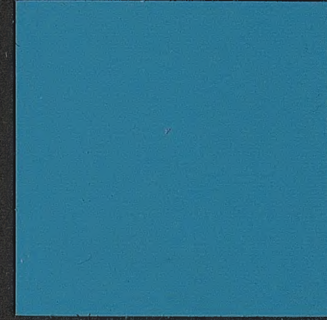
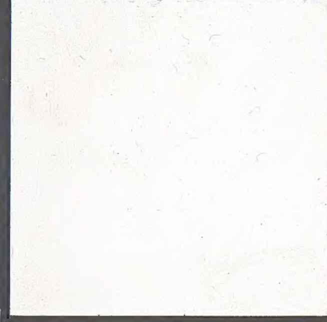
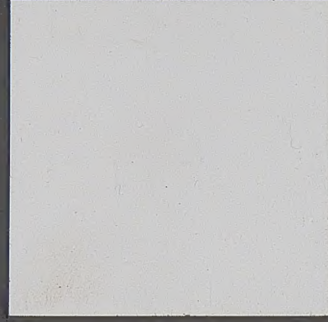
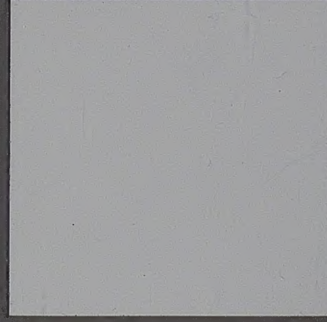
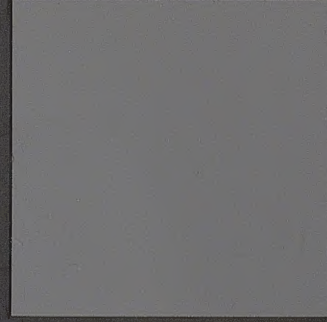
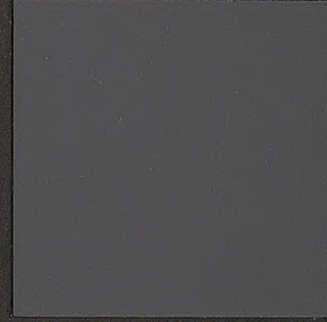

dix
ad
Historiã
Ægidia
nam.

colorchecker CLASSIC

calibrite

mm